

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Sumqayıtda
qadın
ərini
öldürdü
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 10 avqust 2023-cü il Cümə axşamı № 138 (8274) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Hasarlı dənizin bitməyən dərnləri - başçaların gizli gəliryeri

En acınacaqlı durum
Bakının cənub girişindədir
- paytaxta gələndə
deniz əvəzinə hündür
hasarları görürük...

yazısı səh.13-də

Ermənilər silahlı təxribatın anonsunu verdilər - sərhəddə son durum

yazısı səh.7-də

Jurnalistlər "putyovka" ilə niyə dincələ bilmir? - Mətbuat Şurası məsələ qaldıra bilər

yazısı səh.4-də

Dünyanın başı üzərində atom kəlgəsi: BMT nüvə silahının ləğvinə çağırır - reallıdır?

yazısı səh.12-də

Bu şəxslərin kreditlərinin 50 faizi bağışlanacaq

yazısı səh.13-də

Hasilatçılar neft qiymətlərini nə qədər saxlaya biləcək? - təhlil

yazısı səh.10-də

Elxan Şahinoğlu: "Qərb-Pekin qarşıdurması artıq açıq fazaya keçir"

yazısı səh.9-də

Priqojin Şoyqunu "siyasi ölüm"yə çevirdi

yazısı səh.3-də

Sədərək Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən azad edildi

yazısı səh.2-də

Ölkə "bişir": açıq havada iş dayanırmı? - reportaj

yazısı səh.14-də

Ermənistan "humanitar" özünü-ifsə ərəfəsində - gerisayım başlayıb

Bakının dəmir məntiqi öz işini görür; ac erməniyə ərzağın hansı yolla çatdırılmasının nə fərqi - populyar Fransa nəşrində İrəvan və havadarlarının arqumentləri alt-üst edildi...

yazısı səh.8-də

Ərzağın bahalasaacağı anonsu verilir

Hökumət önleyici tədbirlər planlaşdırırmı? - rəy

Hökumət inflyasiyanı azaltmaq tədbirlərini intensivləşdirdiyi bir vaxtda global ərzaq bazarlarında heç də xoş olmayan proseslər getməyə başlayıb

yazısı səh.5-də

Bahruz Məhərrəmov:
"Tehran artıq
Azərbaycanın
yaratdığı reallıqla
tədricən barışmağa
başlayıb"

yazısı səh.6-də

Azər Badamov:
"Regionlara
investorların cəlb
edilməsi üçün
güvənlər təbiiq
olunmalıdır"

yazısı səh.11-də

Hikmət Hacıyevdən
"Forbes"də
yayımlanmış
qərəzli məqaləyə
reaksiya

yazısı səh.3-də

Qərbi Azərbaycan İcması Litvanı Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmamağa çağırır

Qərbi Azərbaycan İcması Litvanın Vətən müharibəsindən sonra Azərbaycana qarşı sistemli, ardıcıl xarakter almış qərəzli mövqeyini pisləyir və bu ölkənin ərazi bütövlüyü, suverenlik, separatizm kimi məsələlərə münasibətdə selektiv yanaşma sərgiləməsindən təəssüflənir.

Bu barədə İcmadan məlumat verilib.

Bildirilib ki, Qərbi Azərbaycan İcması Litvanı Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmamağa, diqqəti özündə milli azlıqlarla bağlı problemlərin həllinə yönəltməyə çağırır.

Qərbi Azərbaycan İcması hesab edir ki, əgər Litva özünü "ədalət çarçısı" hesab edirsə, onda dostu hesab etdiyi, 30 il ərzində Azərbaycan ərazilərini işğal altında saxlamış, etnik təmizləmə həyata keçirmiş Ermənistanla sıx münasibətlərindən istifadə edərək Qərbi azərbaycanlıların öz dedə-baba yurdlarına qayıdışı məsələsini rəsmi İrəvan qarşısında qaldıra bilər.

Səderək Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən azad edildi

Mahirə İsmayıl qızı Adnəyeva Naxçıvan Muxtar Respublikası Səderək Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən azad edilib.

APA xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev bununla bağlı Sərəncam imzalayıb.

Rusiyada rubl rekord həddə eniş edib

Moskva birjasında dolların məzənnəsi 2022-ci ilin yazından bəri ilk dəfə 98 rubldan yuxarı qalxıb.

"APA-Economics"-in məlumatına görə, avronun məzənnəsi isə 107 rublu ötür.

Maliyyə analitikləri hesab edirlər ki, rublun zəifləməsinin fundamental səbəbləri Rusiyanın tədiyə balansının cari balansının mövsümi azalmasıdır.

Laçının daha 93 sakini doğma yurduna qayıtdı

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, yenidən qurulan Laçın şəhərinə keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışı davam edir.

APA xəbər verir ki, avqustun 9-da növbəti köç karvanı Bakı şəhərinin Qaradağ rayonundakı "Qobu park 3" yaşayış kompleksindən yola salınıb. Bu mərhələdə Laçın şəhərinə daha 23 ailə - 93 nəfər köçürülüb.

Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan ordusunun qazandığı Zəfər nəticəsində məcburi

köçkünlərin 30 ildən sonra könnüllü, təhlükəsiz və ləyaqətlə doğma yurdlarına qayıtmasına imkan yaranıb.

Daha da gözəlləşən və abadlaşan Laçın şəhərinin sakinləri hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident İlham Əliyevə və Birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevaya, torpaqlarımızı işğaldan qurtaran rəşadətli Azərbaycan

Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabıtlərimizə minnətdarlıqlarını bildirib, bu yolda canlarından keçən şəhidlərimizi böyük ehtiramla yad ediblər.

Köçürülən ailələr Laçın şəhərində vaxtilə yaşadıkları, işğala son qoyulduqdan sonra dövlətimizin başçısının göstərişi əsasında bərpa edilən və ya yenidən tikilən evlərdə məskunlaşacaqlar.

Bununla da Laçın şəhərində 203 ailə, yeni 793 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib.

Bakı-Pirsağı-Sumqayıt qatarlarının qrafikində dəyişiklik edilir

Bakı-Pirsağı-Sumqayıt dəmir yolu marşrutu üzrə qatarların hərəkət qrafikində dəyişiklik edilir.

Bu barədə "APA-Economics" "Azərbaycan Dəmir Yolları" ASC-yə istinadən xəbər verir.

Məlumatla görə, dəmir yolu infrastrukturunun kontakt şəbəkəsində cari təmir işlərinin aparılması üçün hər gün günorta saatlarında texniki fasilənin götürülməsi məqsədi ilə avqustun 14-dən etibarən Bakıdan 13:30-da, Sumqayıtdan isə 14:30-da yola düşən qatar reysi ləğv edilir.

Sumqayıtda qadın ərini öldürdü

Avqustun 9-da Sumqayıt şəhərinin Corat Qəsəbə sakini 1987-ci il təvəllüdlü Ağahüseyn İmanovun öldürülməsi barədə şəhər prokurorluğuna məlumat daxil olub.

Sumqayıt şəhər prokurorluğundan APA-ya verilən məlumata görə, aparılmış araşdırmalarla 1989-cu il təvəllüdlü Əfsanə Məmmədovanın yaşadıkları evdə bıçaqla əri Ağahüseyn İmanova xəsarətlər yetirərək onu qəsdən öldürməsinə əsaslı şübhələr müəyyən edilib.

Fakta görə Sumqayıt şəhər prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 120.1-ci (qəsdən adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. Əfsanə Məmmədova hadisədən sonra könüllü təslim olub.

İbtidai istintaq davam etdirilir.

ABŞ Belarusa qarşı sanksiyaları genişləndirib

ABŞ Belarusa qarşı növbəti dəfə sanksiya tətbiq edib.

APA xəbər verir ki, ABŞ Maliyyə Nazirliyi daha 8 nəfəri "qara siyahı"ya salıb.

Siyahıda Belavia və Minsk Müki Aviasiya Zavodu daxil olmaqla 5 təşkilatın adı var.

Rusiya Şimali Kiprdə konsulluq xidmətləri göstərəcək

Rusiyanın Şimali Kipr Respublikasında (ŞKTR) da konsulluq xidmətləri göstərməyə başlayacaq.

APA-nın İstanbul müxbirinin verdiyi xəbərə görə, bu barədə TASS-a səfirliyin nümayəndəsi məlumat verib.

"Biz çox yaxın vaxtlarda Nikosiya şəhərinin şimal hissəsində konsulluq xidmətləri göstərməyə başlayacağıq. İşlər müntəzəm olaraq aparılacaq", - mənbə bildirib.

Səfirliyin nümayəndəsinin qeyd etdiyi kimi, söhbət Rusiya hakimiyyətinin Kiprin şimalında yaşayan vətəndaşları qarşısında öhdəliklərini yerinə yetirməsindən gəlir. Bəzi hesablamalara görə, bu gün ŞKTR-da 50 mindən çox rus yaşayır.

SN: "Uşaqlarda çəpliklərin yalnız 20%-i əməliyyatla düzəlir"

Uşaqlarda çəpliklərin yalnız 20%-i əməliyyatla düzəlir.

APA xəbər verir ki, bunu Səhiyyə Nazirliyi Akademik Zərifə Əliyeva adına Milli Oftalmologiya Mərkəzinin oftalmoloqu Nigar Həsənova deyib.

Həkim son zamanlarda çəpgözlük problemi olan uşaqlarda aparılan əməliyyatların artması barədə də danışdı.

O bildirib ki, valideynlər səbirli olmalıdır: "Bir çox hallarda uzun zaman alsa da, eynəklə düzələn çəpgözlük daha dayanıqlı olur. Əməliyyat üçün tələsməyə ehtiyac yoxdur".

Hikmət Hacıyevdən “Forbes”də yayımlanmış qərəzli məqaləyə reaksiya

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev “Forbes”də yayımlanmış qərəzli məqaləyə münasibət bildirib.

APA xəbər verir ki, Hikmət Hacıyev Twitter paylaşımında Euelina Oçabın müəllifi olduğu məqalənin reallığı təhrif etdiyini, birtərəfli olduğunu və Ermənistanın təbliğat maşını tərəfindən istifadə edildiyini qeyd edib.

“Euelina Oçab, sizin Forbesdəki məqaləniz reallığı təhrif edir, birtərəflidir və Ermənistanın təbliğat/dezinformasiya maşını tərəfindən istifadə edilir. Bir insan haqları vəkili olaraq siz heç vaxt Ermənistan tərəfindən etnik təmizləməyə məruz qalmış milyondan çox azərbaycanlının hüquqları və ağır vəziyyətinə dair məsələ qaldırmamısınız. Azərbaycan Ermənistan tərəfindən dağıdıcı 30 illik hərbi işğaldan əziyyət çəkib. Ermənistanın yerləşdirdiyi milyonlarla minaların nəticəsində gündəlik olaraq azərbaycanlı mülki şəxslər mina terrorunun qurbanına çevrilirlər. Laçın yolu Ermənistan tərəfindən minaların qanunsuz daşınması üçün istifadə edilib”, - Prezidentin köməkçisi vurğulayıb.

Avropada təbii qaz gün ərzində 22 faizdən çox bahalaşdı

Avqustun 9-da keçirilən hərraclar zamanı Avropada qazın 1 000 kubmetrinin qiyməti 430 ABŞ dollarını ötürüb.

“APA-Economics” xəbər verir ki, 9 avqust tarixində sentyabr fyuçerslərinin qiyməti TTF (Niderlandın “Title Transfer Facility”i - Avropanın ən likvid virtual satış mərkəzi) indeksi üzrə 431,7 dollar təşkil edib, bu da öncəki hesablama qiyməti (353,3 dollar) ilə müqayisədə 22,2% çoxdur.

Xatırladaq ki, ötən ilin 7 mart tarixində gün ərzində Avropada qazın qiyməti bir neçə dəfə rekord vuraraq maksimum 3 900 dollaradək yüksəlib.

Qeyd edək ki, 2021-ci ilin dekabrın 31-dən Trans-Adriatik boru kəməri (TAP) vasitəsilə Avropaya Azərbaycan qazının nəqlinə başlanılıb.

Singapurda inşa edilən və 115.000 ton dedveyti olan “Şuşa” adlı gəmi ilk uçuşunu uğurla başa vurub. Uçuşa Liviyanın Es Sider limanından İtaliyanın Augusta limanına xam neftin daşınması daxildir.

Bu tankerin sahibi ilə bərabərhüquqlu tərəf-“Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi” QSC-nin (ASCO) Müşahidə Şurasının və Azərbaycan Dövlət Neft Şirkətinin (SOCAR) razılığı

Ayxan Hacızadə Litva XİN rəhbərini saxta erməni təbliğatına aldanmamaya çağırır

Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidməti idarəsinin rəisi Ayxan Hacızadə Litvanın xarici işlər naziri Qabrielius Landsbergisin Twitter paylaşımına cavab verib.

APA xəbər verir ki, Ayxan Hacızadə litvalı naziri saxta erməni təbliğatına aldanmamaya çağırır.

“Cənab nazir Landsbergis, yaxşı olardı ki, saxta erməni təbliğatına aldanmıyasınız. Laçın yolu Ermənistan tərəfindən son üç il ərzində sui-istifadə edilib. Təəssüf ki, bütün bu illər ərzində Litva susqunluq nümayiş etdirib”, - o qeyd edib.

Ayxan Hacızadə bildirib ki, Azərbaycan Ermənistanın

pisniyyətli əməllərinin qarşısını almaq məqsədilə Laçın sərhədində yoxlanış məntəqəsi yaradıb və çatdırmalar üçün Ağdam-Xankəndi yolundan istifadə edilməsini təklif edib.

“Bu arada isə Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin 6 iyul qərarı Ermənistanın yoxlanış məntəqəsinin ləğvi üçün müraciətini yekdilliklə rədd edib. Azərbaycan erməni sakinlərin hər iki istiqamətdə nəqlini asanlaşdırır. Ermənistanı sülh prosesini baltalamaq yerinə daha konstruktiv yanaşma nümayiş etdirməyə çağırmaq daha uyğun olardı”, - Ayxan Hacızadə qeyd edib.

Azərbaycanın “Şuşa” tankeri İtaliyaya neft çatdırıb

“ASCO” QSC 2013-cü ilin oktyabrında yaradılıb və təkcə nəqliyyat donanmasını deyil, həm də ixtisaslaşdırılmış gəmiləri və gəmi təmiri müəssisələrini əhatə edir.

Nəqliyyat donanmasında 53 gəmi, o cümlədən 22 tanker, 13 bərə, 14 universal quru yük gəmisi, 2

“Ro-Ro” tipli gəmi və 2 “Ro-Pax” tipli gəmi var. İxtisaslaşmış donanmada 210 gəmi, o cümlədən 20 kran, 25 yedəkləmə və təchizat gəmisi, 2 sərnişin gəmisi, 2 boru gəmisi, 6 yanğınsöndürmə gəmisi, 7 mühəndis-geoloji gəmi, 2 dalgıç gəmisi, habelə 88 xidmət və köməkçi gəmi var.

Ərdoğanın sədrliyi ilə Türkiyə Milli Təhlükəsizlik Şurasının iclası keçirilib

Türkiyə Milli Təhlükəsizlik Şurasının iclası keçirilib.

APA-nın İstanbul müxbirinin verdiyi xəbərə görə, iclasa dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdoğan sədrlik edib.

İclas çərçivəsində bir sıra daxili və regional məsələlər müzakirə olunub.

Toplantıda İraq və Suriyanın şimalında terrorla mübarizə əməliyyatları başda olmaqla strateji, regional və milli təhlükəsizlik məsələlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb.

Bundan əlavə, iclas zamanı Rusiya-Ukrayna müharibəsi, “Taxıl dəhlizi” ilə bağlı proseslər də müzakirə edilib.

Priqojin Şoyqunu “siyasi ölü”yə çevirdi

Tarixdə ilk dəfə olaraq Rusiya Federasiyasının müdafiə nazirinə bu qədər az adam etimad edir.

Musavat.com xarici agentliklərə istinadən xəbər verir ki, Rusiyanın hökumətə yaxın Ümumrusiya İctimai Rəyin Öyrənilməsi Mərkəzinin (VTSIOM) keçirdiyi son sorğu bunu göstərir. Ekspertlərə görə, bu, Rusiya əhalisi arasında orduya olan etibarın düşməsinin göstəricisidir.

Respondentlərin yalnız 8,9%-i Sergey Şoyquya güvəndiyini, 8,5%-i Rusiya müdafiə nazirinə ümumiyyətlə inanmadığını bildirib. Hər iki rəqəm bütün müşahidə müddəti üçün antirekord sayılır. Müqayisə üçün qeyd edək ki, müharibənin əvvəlində Şoyquya rusların 18,8%-i etimad göstərirdi və vətəndaşların yalnız 1,8%-i ona etimadsızlığını ifadə edirdi. Qiyamdan əvvəl Şoyqunun işini rusların 10%-i müsbət, 8,5%-i mənfi qiymətləndirirdi.

Şoyqunun populyarlığını itirməsi hökumətin digər üzvlərinə: Lavrov və Mişustinə yarayıb. Baş nazir Mişustin Sergey Şoyqunu iki dəfə qabaqlayıb, onun reytingi 15,3% təşkil edir.

Ölkədə əksər peşə sahibləri - həkimlər, dəmiryolçular, polisler, müəllimlər, neftçilər və s. - həmkarlar ittifaqı xətti ilə güzəştli qiymətlərlə istirahət mərkəzlərində dincələ, məzuniyyətini keçirə bilirlər. Bir çox peşə sahiblərinin özlərinin ayrıca istirahət mərkəzləri var. Dünyada ən ağır və təhlükəli, həmçinin gəlirləri az olan peşələrdən biri də jurnalistikadır. Ancaq Azərbaycanda jurnalistlərin özlərinin nə ayrıca istirahət-yaradıcılıq mərkəzi var, nə də onlar yollayışla ("putyovka") güzəştli qiymətlərlə dincələ bilirlər. Bu məsələ bir neçə dəfə gündəmə gəlib, ancaq həllini tapmayıb.

Hazırda media reyestri mövcuddur. Həmçinin, media sektorunda təkmilləşmə, nizamlanma prosesi gedir. Bu mərhələdə jurnalistlərin istirahəti üçün güzəştli şərtlərlə, "putyovka" təminatı məsələsi həllini tapa bilərmi? Mətbuat Şurası bu məsələni qaldıra bilərmi?

Mətbuat Şurası sədrinin müavini, Jurnalistlərin Həmkarlar İttifaqının (JuHI) rəhbəri Müşfiq Ələsgərli mövzu ilə bağlı "Yeni MİSAVAT"a dedi ki, bu məsələ əslində Jurnalistlərin Həmkarlar İttifaqının işidir: "Qəbul olunmuş prinsiplər budur ki, jurnalistlərin əmək hüquqlarının qorunması, əmək şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə bağlı mübarizə aparmaq, onların istirahət hüquqlarının təmin olunmasına çalışmaq kimi məsələlərin həlli yolunda çalışmalı olan qurum JuHI-dir. Bizdə bu qurum mövcuddur, mən də bu qurumuna rəhbərlik edirəm. Amma istirahət yerlərinin, sanator-müalicə yerlərinin təşkil olunması ilə bağlı addımlar ata bilmirik. Niyə? Çünki istirahət, müalicə mərkəzlərinə yollayışların verilməsi üçün mərkəzləşmiş qaydada Həmkarlar İttifaqı Konfederasiyanın üzvü olmalısan ki, oradan da yollayışlar göndərisin. İndiyə qədər biz bu işi qurmamışıq. Bunun da səbəbləri var. İndiyə qədər media sahəsində bir xaosdur. Bir nümunə olaraq deyim. Tutaq ki, 2013-cü ildə jurnalistlərə mənzil vermək təşəbbüsü çıxdı, Prezidentin sərəncamı ilə mənzillər verildi. Bunu da hər kəs bilir ki, Azərbaycanda informasiya məkanının yükünü çəkən KİV-lərin və real jurnalistlərin sayı azdır. Amma dima qarası jurnalistika ilə məşğul olanların sayı həddən artıq çoxdur. Orta hesabla Azərbaycanda 20 mindən yuxarı jurnalist vəsiqəsi daşıyan şəxs olduğu deyilirdi. Amma biz hamımız bildirik ki, bu real

Jurnalistlər "putyovka" ilə niyə dincələ bilmir? - Mətbuat Şurası məsələ qaldıra bilər

Müşfiq Ələsgərli: "Artıq bu məsələyə başlamışıq, işimizi yenidən nəzərdən keçiririk"

Rəşad Nəsirov: "Hər bir media qurumu özü ilk həmkarlar təşkilatını yaratmalı, bundan sonra..."

rəqəm deyil. Bunların içərisində real jurnalistika ilə məşğul olanlar həmin o statistikada göstərilən jurnalistlərin heç 10 faizi qədər deyil. Halbuki jurnalistikanın, informasiyanın yükünü, ölkənin informasiya təminatını həyata keçirən 10 faiz idi. Amma jurnalistikaya verilən imtiyazlardan istifadə edənlər isə həmin 20 minə daxil olanlar idi. Mənzillərə də haqqı olanlarla yanaşı, haqqı olmayan minlərlə insan özünü jurnalist elan etdi. İstirahət müəssisələrinə yollayışlar alınsa, bura minlərlə insan iddia edəcəkdi. Belə problemlər vardı. Köhnə media qanunvericiliyi imkan vermirdi ki, jurnalistikada həmin çərçivəni qurasan, standartları müəyyənləşdirəsən".

JuHI rəhbəri əlavə etdi ki, Azərbaycanda 2022-ci ildə "Media haqqında" yeni qanun qəbul olundu və həmin qanuna uyğun olaraq Azərbaycan da media reyestri tətbiq olun-

du: "Media Reyestrinin yaradılması imkan verir ki, artıq jurnalistika ilə gerçək məşğul olan şəxslərin çevrəsi müəyyənləşsin. Bu xaosluq durum aradan qalxandan, jurnalistlərin sayı bilinəndən sonra bu sahədə çalışan adamların kimliyi bilinəndən sonra müəyyən güzəştlərin, imtiyazların tətbiq olunması asanlaşacaq. Bu imtiyazların tətbiq olunmasına artıq başlanıb. Məsələn, MEDIA Agentliyi İpoteka Fonduna müraciət edərək jurnalistlərin güzəştli ipoteka götürməsi üçün işlər görüb. Kimlər ki media reyestrində qeydiyyatdan keçib, onlar sosial ipotekadan istifadə edəçəklər. Həmçinin, Agentlik müəyyən tibb müəssisələri ilə danışıq ki, reyestrə qeydiyyatdan keçmiş jurnalistlər güzəştli tibbi müayinə və müalicə ala bilsinlər. Yəni artıq media ilə bağlı yeni qanun qüvvəyə minib, artıq jurnalistikada əməyi, fəaliyyəti olan şəxslərin çevrəsi

müəyyənləşir. Bu zaman güzəştlərin tətbiqi də asanlaşır. Biz də JuHI olaraq artıq qanunla bizə verilmiş səlahiyyətlərin icrasını həyata keçirə biləcəyik. Bundan sonra artıq çoxsaylı təşəbbüsümüz olacaq. Eləcə də, əmək hüquqlarını qorumaq da asan olacaq. Artıq bu məsələyə başlamışıq, işimizi yenidən nəzərdən keçiririk. Yaxın vaxtlarda ciddi dəyişikliklərin şahidi olacağıq".

Məsələ ilə bağlı Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasının Mətbuat xidməti və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin müdiri Rəşad Nəsirov da "Yeni MİSAVAT"a cavab verib. O qeyd etdi ki, "Həmkarlar İttifaqlarında birləşmək hüququ" haqqında Qanuna görə işçilər, pensiyaçılar, təhsil alan şəxslər heç bir fərq qoyulmadan öz istəkləri ilə, qabaqcadan icazə almadan könüllü surətdə həmkarlar ittifaqları

yaratmaq, habelə öz qanuni mənafelərini, əmək, sosial, iqtisadi hüquqlarını müdafiə etmək üçün həmkarlar ittifaqlarına daxil olmaq və həmkarlar ittifaqı fəaliyyəti ilə məşğul olmaq hüququna malikdirlər: "Jurnalistlər media reyestrindən keçsə də, bütün jurnalistlər bir qurumda fəaliyyət göstərmir, ona görə də hər bir sayt, TV, qəzet özünün ilk həmkarlar təşkilatını yarada bilər. Düzdür, AzTV, İTV, "Azertac"-ın həmkarlar təşkilatı var. Amma bu bütün media qurumlarına şamil edilmir. Jurnalistin çalışdığı qurumun həmkarlar təş-

dur. Yəni hər hansı bir qurumda həmkarlar ittifaqı təşkilatı yoxdursa, orada çalışan, sığorta haqqı ödəyən işçilərin yollayış almaq imkanları yoxdur. Belə ki, mövcud qanunvericiliyə əsasən yollayışlar vətəndaşlara bir qayda olaraq iş yerində, həmkarlar ittifaqı təşkilatları xətti ilə verilir. Burada, yaşa görə pensiya alanlar, pensiyaya çıxmağından əvvəl işlədikləri müəssisənin Həmkarlar İttifaqı Komitələri tərəfindən yollayış almaq hüququna malikdirlər. Əlilliyə görə pensiya alan şəxslər yollayış almaq üçün Əmək və Əhalinin Sosial Mü-

dafəsi Nazirliyinə və onun yerli qurumlarına müraciət etməlidirlər. Peşə xəstəliyi və ya istehsalatda bədbəxt hadisə nəticəsində əlil olmuş şəxslər, cavabdeh müəssisə tərəfindən yollayışla təmin olunurlar. Pensiya yaşına çatmamış keçmiş əməkdaşların pensiya yaşına çatanaqədər yollayışdan istifadə etmək hüququ yoxdur".

Qurum rəsmisi əlavə edib ki, Həmkarlar ittifaqı təşkilatlarının olduqları bütün müəssisə və təşkilatlarda işçilərin yollayışların verilməsi barədə məlumatları var: "Xüsusən də işləyənlərin sayının çox olduğu təhsil işçiləri ən çox yollayışlarla təmin olunanlar kateqoriyasıdır. Həmkarlar ittifaqı təşkilatı olmayan müəssisə, təşkilatlarda işləyənlərin faktiki olaraq yollayışla təmin olunmaq imkanı yoxdur. Bunun üçün onlar istedikləri həmkarlar ittifaqı təşkilatında birləşə bilirlər. Məsələn, jurnalistlər jurnalistlərin həmkarlar ittifaqı təşkilatında birləşə bilirlər. Vətəndaşların yollayışlardan istifadə hüququndan yararlanması üçün həmkarlar ittifaqında birləşmələri gərəkdir. Bu, həmçinin həmin şəxslərin əmək, sosial, iqtisadi hüquqlarının qorunması və qanuni mənafelərinin müdafiəsi üçün təminatdır".

□ **Afaq MİRƏYİQ,**
"Yeni MİSAVAT"

Dünyanın əksər ölkələrində inflyasiyanın azalması müşahidə olunur: ABS, Avropa İttifaqında qiymətlər ucuzlaşır, hətta Çin deflyasiya problemi yaşayır. Lakin Azərbaycanda inflyasiyanın azalma sürəti çox zəifdir.

Dövlət Statistika Komitəsinin hesablamalarına əsasən, 2023-cü ilin yanvar-iyun aylarında Azərbaycanda qiymətlər 2022-ci ilin yanvar-iyun aylarına nisbətən 12,7 faiz bahalaşmışdır. Bu zaman ərzaq məhsulları, içkilər və tütün məmulatları 15,1 faiz (bilavasitə ərzaq məhsulları 15,9 faiz), qeyri-ərzaq məhsulları 11,4 faiz, əhaliyə göstərilmiş ödənişli xidmətlər 10,5 faiz bahalaşmışdır. İyun ayında istehlak qiymətləri indeksi əvvəlki aya nisbətən 0,9 faiz azalıb, əvvəlki ilin iyun ayına nisbətən 10,6 faiz təşkil edib.

Azərbaycan Maliyyə Nazirliyi bildirir ki, dünya iqtisadiyyatında inflyasiya təzyiqinin və global siyasi-hərbi gərginliyin davam etməsi gələcək iqtisadi perspektivlər üzrə qeyri-müəyyənliyi artırır.

Azərbaycan hökuməti ilkin proqnozlarında 2023-cü ildə orta illik inflyasiyanı 6,9 faiz səviyyəsində nəzərdə tutsa da, may ayında yəni baxılma zamanı bunu faktiki göstəricilər, gözlənilən meyillər nəzərə alınmaqla 10,4 faizədək artırır.

Ötən il Azərbaycan hökuməti bəyan edib ki, ölkədə inflyasiyanın sürətlənməsində idxal inflyasiyası aparıcı rola malikdir. Bu zaman idxal inflyasiyasını artıran əsas amil kimi ərzaq məhsulları çıxış edir. Lakin ötən ilin mayından bu ilin iyuluna qədər global ərzaq bazarlarında qiymət azalması prosesi getsə də, Azərbaycanda bu, demək olar ki, hiss olunmayıb. Ötən ildən qiymətləri bahalaşan ərzaq məhsullarının çox cüzi bir hissəsində qiymət azalması müşahidə olunur.

Maraqlıdır ki, Azərbaycan hökuməti inflyasiyanın azalma sürətini qənaətbəxş hesab etmir. Bu barədə Prezident İlham Əliyev 6 ayın sosial-iqtisadi yekunlarına həsr olunmuş müşavirədəki çıxışında danışıb. Prezident deyib ki, inflyasiyanın ikirəqəmli olması hökuməti düşündürməlidir: **“Ümid edirəm ki, ilin sonuna qədər inflyasiya birrəqəmli səviyyəyə düşə bilər. Burada təbii səbəblərlə yanaşı, subyektiv səbəblər də vardır. Onlar daha ciddi araşdırılmalıdır və ilin so-**

Ərzağın bahalaşacağı anonsu verilir:

Hökumət önləyici tədbirlər planlaşdırırmı? - rəy

Hökumət inflyasiyanı azaltmaq tədbirlərini intensivləşdirdiyi bir vaxtda global ərzaq bazarlarında heç də xoş olmayan proseslər getməyə başlayıb

nuna qədər atılacaq addımlarla bağlı təkliflər verilməlidir. Çünki Azərbaycanın bütövlükdə iqtisadi potensialı və iqtisadi sahədə əldə edilmiş nəticələr fonunda inflyasiyanın 12 faiz səviyyəsində olması, əlbəttə ki, arzuolunan deyil”.

Ardınca iyulun 15-də Baş nazir Əli Əsədov Azərbaycanda inflyasiyanın iqtisadi artım üçün məqbul səviyyəyə endirilməsinin təmin edilməsi, inflyasiya proseslərini və onun səbəblərini kəmiyyət və keyfiyyətə qiymətləndirməyə imkan verən təhlil və monitorinq sisteminin daha da təkmilləşdirilməsi, eləcə də bu sahədə qurumlararası koordinasiyanın gücləndirilməsi məqsədilə İşçi qrupun yaradılması barədə sərəncam imzalayıb.

Iyulun 21-də Nazirlər Kabineti Aparatının rəhbəri Rüşət Məmmədovun sədrliyi ilə İşçi qrupun ilk iclası keçirilib. Açıqlanan məlumatdan aydın olur ki, iclasda istehlak səbətinə daxil olan məhsul və xidmət növü üzrə qiymətlərin, o cümlədən kənd təsərrüfatı və sənaye məhsullarının istehsalçı qiymət indekslərində dəyişmələrin daha dərinlənən araşdırılması, ticarət tərəflərində inflyasiya, eləcə də idxal inflyasiyası ilə bağlı olaraq idxal olunan məhsulların qiymət indeksləri və daxili bazarda qiymətlərə

təsiri, inflyasiyanın artırıcı və azaldıcı faktorları və həyata keçirilən antiinflyasiya tədbirləri, habelə sağlam rəqabətin qorunması, daxili bazarda qiymətlərlə manipulyasiyaya yol verilməməsi və antiinhisar tədbirlərinin gücləndirilməsi məsələləri geniş müzakirə olunub. İclasın yekununda müzakirə olunan məsələlər barədə aidiyyəti qurumlara konkret tapşırıqlar verilib.

İqtisadçı ekspert Xəlid Kərimli bildirib ki, global səviyyədə inflyasiyanın azalma sürəti ilə Azərbaycanda qeydə alınan sürət arasında fərq var: “Dünyadakı zəifləmə tempinə baxanda və Azərbaycana baxanda görürük ki, bu gözlənilənə uyğun olmayıb. Hökumət də bunun azalacağına gözləyirdi, lakin daha az azalıb və hökumətin proqnozlaşdırdığı rəqəmdən daha yüksək olub”.

İqtisadçı bildirib ki, inflyasiyanın artımı sadəcə dünyada baş verən iqtisadi proseslərlə əlaqədar deyil. Onun sözlərinə görə, ölkədə baş verən subyektiv səbəblər də inflyasiyanı artırıran amillərdir: “Hazırda dünyada da ciddi inflyasiya var. Ölkə başçısı ilk yarımillik müşavirədə də inflyasiya ilə bağlı öz fikirlərini dedi. Yəni burada müxtəlif amillər mövcuddur ki, onlar inflyasiyanın artımına səbəb olur. Həm də ölkə daxili

lində iqtisadiyyatın strukturunda ortaya çıxan məsələlər var. Ölkəyə mal gətirən bir neçə böyük oyunçu var və onlar çox ləng şəkildə qiymət azalmasını əks etdirirlər. Rəqabət mühiti zəif, idxalda ciddi monopoliya olduğuna və bir neçə qrupun əlində ciddi təmərküzləşmə getdiyinə görə bura da belə problemlər baş verir”.

Yuxarıda da qeyd etdik ki, Azərbaycanda inflyasiyaya ən çox artırıcı təsiri idxal olunan ərzaq məhsulları göstərir. Rəsmi statistikaya əsasən 2023-cü ilin may ayında idxal olunan məhsulların qiymət indeksi əvvəlki ayla müqayisədə 2,1 faiz, əvvəlki ilin müvafiq ayı ilə müqayisədə 17,2 faiz, 2023-cü ilin yanvar-may aylarında əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 19,8 faiz artıb.

Hökumət inflyasiyanı azaltmaq tədbirlərini intensivləşdirdiyi bir vaxtda global ərzaq bazarlarında heç də xoş olmayan proseslər getməyə başlayıb. Belə ki, iyul ayında 2023-cü ildə ilk dəfə global ərzaq qiymətlərində artım qeydə alınıb. BMT Kənd Təsərrüfatı və Ərzaq Təşkilatının hesablamalarına əsasən global ərzaq qiymətləri indeksi iyulda 123,9 bənd təşkil edib. Bu isə iyunla müqayisədə 1,3 faiz artım deməkdir. İllik ifadədə isə qiymətlər 11,8

faiz aşağıdır.

Ümumi ərzaq qiymətlərinin bahalaşmasında aparıcı rol bitki yağlarının qiymətindəki 12,1 faizlik artıma aiddir. Bu zaman günəbaxan yağı 15 faiz bahalaşmış ki, bunda da Ukraynadan məhsulların dünya bazarına çıxarıldığı Qara dəniz Təxil dəhlizinin fəaliyyətinin dayandırılması əsas səbəbkardır. Palma, soya və raps yağı isə istehsalçı ölkələrdə məhsuldarlığın aşağı düşməsi üzündən bahalaşmışdır.

Iyulda buğda qiymətləri

yan quraqlıq nəticəsində Tailandda əsas düyü əkinlərinin yerləşdiyi ərazilərə 40 faiz az yağıntı düşüb. Buna görə də hökumət fermerləri daha az su tələb edən bitkiləri becərməyə çağırıb.

Bundan əvvəl ən böyük düyü ixracatçısı olan Hindistan əsas növlərin ixracını dayandıraraq. Tailandda az məhsul toplanması şəraitində qiymətlər sürətlə artır. Son on gündə ağ Tailand düyüsünün qiyməti 572 dollardan 648 dollara qədər artıb.

Digər neqativ proses təxil bazarında gedir. Belə ki, Rusiya Təxil sazişindən çıxıqdan sonra bu ölkədən təxil almaq istəyənlərin sayı sürətlə azalır. "Reuters"ın

son 9 ayda ilk dəfə artım nümayiş etdirib: 1,6 faiz. Bunun səbəbi kimi FAO Şimali Amerikada davam edən quraqlıq, həmçinin Ukrayna məhsulu ilə bağlı qeyri-müəyyənliyi göstərir.

Düyünün qiymətindəki 2,8 faizlik artım isə Hindistanın bu məhsulun ixracına qoyduğu qadağa ilə bağlıdır. Nəticədə düyü qiyməti 2011-ci ildən bəri ilk dəfə 19,7 faizlik illik artım göstərib.

Iyul ayında şəkər qiymətləri 3,9 faiz, süd məhsulları 0,4 faiz, ət isə 0,3 faiz ucuzlaşmışdır.

Avqustun 8-də global bazarlarda düyünün qiyməti rekord həddə çatıb. "Bloomberg" in yaydığı məlumata görə, Tailand Düyü İxracatçıları Assosiasiyası ölkənin istehsalı olan ağ düyünün 1 tonunun qiymətinin 648 dollara yüksəldiyini elan edib. Bu, 2008-ci ildən bəri ən yüksək göstəricidir. Bu növ düyünün qiymətindəki belə artım global düyü bazarında 50 faizlik bahalaşmaya gətirəcək.

Bahalaşmanın əsas səbəbi kəskin quraqlıq üzündən global bazarın ikinci böyük satıcısı olan Tailandda düyü istehsalının azalmasına gətirib çıxarmasıdır. Belə ki, Tailand hökuməti fermerlərə bu il yalnız bir dəfə düyü əkməyi məsləhət görüb. Əl-Nino cərəyanının təsiri ilə başla-

sahə şirkətlərinə istinadən yaydığı məlumata görə, iyulun ortalarından etibarən Rusiya iri şirkətlərin işləmədiyi xırda daşıyıcıların kiçik kölgülü və köhnə gəmilərini icarəyə götürməyə məcbur olub. Bunun nəticəsində belə icarələrin sayı illik ifadədə iki dəfə artaraq 257-yə çatıb.

"Reuters"ə danışan şirkət təmsilçiləri sifarişlərin daha da artacağını gözlədiklərini bildiriblər. Çünki yeni mövsümün aktiv ixrac dövrü başlayır. Təxil sazişindən sonra Rusiyanın aqrar ixracının maliyyələşməsində iştirak edən "Rosselxozbank"ı "JPMorgan" bankının sistemindən kənarlaşdırıblar. Bu isə Rusiyadan məhsul alan şirkətlərin işini daha da ağırlaşdırır. Buna görə də böyük şirkətlər Rusiyadan alışları dayandırırırlar.

İxracdakı problemlər Rusiya üçün gəmi icarəsi haqqının yüksəlməsinə səbəb olur. İri şirkətlərin imtinası ilə üzleşən Moskva daha kiçik və tanınmayan şirkətlərin əsasən köhnəlmiş donanmasından istifadə edir. Bu isə ixrac həcmələrində, həmçinin ixrac olunan məhsulun qiymətində hiss olunacaq.

Ekspertlərə görə, yeni şərtlər dünya bazarında buğdanın bahalaşmasına gətirib çıxara bilər.

□ **Dünya SAKİT, "Yeni Müsavat"**

Avqustun 8-də İran İslam Respublikası Baş prokurorunun təhlükəsizlik və siyasi məsələlər üzrə müavini Mehdi Əmiri İsfahanın rəhbərlik etdiyi, xarici işlər və digər aidiyyəti dövlət qurumlarının əməkdaşlarından ibarət nümayəndə heyətinin ölkəmizə işgüzar səfəri başlayıb.

Baş Prokurorluqdan verilən xəbərə görə, ilk növbədə nümayəndə heyəti Fəxri Xiyabana gələrək xalqımızın ümummilli lideri, müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin xatirəsini ehtiramla yad edib, görkəmli oftalmoloq alim, akademik Zərifə xanım Əliyevanın məzarını ziyarət edib. Qonaqlar, həmçinin Şəhidlər Xiyabanını ziyarət edərək Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda mübarizədə canlarından keçmiş Vətən övladlarının xatirəsini anıblar. Nümayəndə heyətini qəbul edən Kamran Əliyev ötən il avqustun 30-da İran İslam Respublikasına səfəri çərçivəsində prokurorluq və ədliyyə orqanlarının rəhbər şəxsləriylə qarşılıqlı görüşlərdə hər iki ölkə vətəndaşlarının hüquqlarının qorunması, sərhəd, gömrük, ekoloji, cinayət işləri üzrə hüquqi yardım, ekstradisiya, humanitar və digər məsələlər barədə aparılan müzakirələrin qurumlararası fəaliyyətə müsbət təsirini qeyd edib.

Kamran Əliyev İran İslam Respublikasının Baş prokuroru Məhəmməd Cəfər Müntəzirinin Ali Məhkəmənin sədri, Məhəmməd Mohadinin isə ölkənin Baş prokuroru təyin edilməsi münasibətilə həmkarlarına təbriklərini çatdırıb. Qəbul zamanı cari il yanvarın 27-də ölkəmizin İrandakı səfirliyinə qarşı törədilmiş terror aktı ilə əlaqədar Azərbaycan və İranın aidiyyəti qurumlarında istintaq olunan cinayət işləri barədə qarşılıqlı fikir mübadiləsi aparılıb. Baş prokuror İran tərəfindən cinayət işinin tam və hərtərəfli araşdırılmasının, bütün iştirakçıların müəyyən edilərək məsuliyyətə cəlb olunmasının, habelə, hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının hadisə vaxtı göstərdiyi fəaliyyətsizliyin, bu terror aktının törədilməsinin səbəb və hallarının yoxlanılmasının, cinayəti törətmiş və cinayətlə əlaqəsi olan bütün şəxslərə qanunla nəzərdə tutulmuş layiqli cəzanın verilməsinin zəruriliyini vurğulayıb. Mehdi Əmiri İsfahani cari ilin yanvar ayında Azər-

İran nümayəndə heyəti Bakıya niyə gəlib - səfirliyə hücumla bağlı nələr danışıldı...

Bəhruz Məhərrəmov: "Tehran artıq Azərbaycanın yaratdığı realılıqla tədricən barışmağa başlayıb"

Elxan Şahinoğlu: "Onlar bu hərəkətləri ilə İran-Azərbaycan münasibətlərini gərginlikdə saxlayırlar"

baycanın Tehrandakı səfirliyinə edilmiş hücumdan təəssüf hissi keçirdiyini bildirərək, Azərbaycan xalqına, hadisə nəticəsində şəhid olmuş və zərərçəkmiş şəxslərin ailə üzvlərinə başsağlığı verib. Bundan başqa, o, cinayət işinin istintaqının gedişatı barədə ətraflı məlumat verərək qısa müddət ərzində istintaqın tamamlanaraq iş üzrə qanuni qərarın qəbul olunmasının təmin ediləcəyini və təqsirli şəxslərin layiqli cəza alacağını bildirib. Nümayəndə heyətinin səfəri davam edir. Səfər çərçivəsində nümayəndə heyəti prokurorluq və aidiyyəti istintaq qurumlarının iştirakı ilə görüşlər keçirərək cinayət işinin istintaqı və digər aidiyyəti məsələlərlə bağlı müzakirələr aparacaq. İranın bu tərkibdə nümayəndə heyətinin səfəri maraq doğurur. Mümkündür ki, həm hüquqi, həm də diplomatik məsələlərlə bağlı Tehran dalana dirəndiyi üçün Azərbaycanın belə demək mümkündürsə, könlünü almaq istəyir.

Bəzi məlumatlara görə, Azərbaycanın Tehrandakı səfirliyini terror olayından sonra bağlaması İranı ciddi narahat edir və səfirliyin bərpasında son dərəcə maraqlıdır. Bu yöndə nümayəndə heyətinin Bakıda müzakirələr aparması da istisna deyil. Əgər Tehran münasibətləri normallaşdırmaq niyyətindədirsə, bunun üçün hansı addımları

atmalıdır, nələr etməlidir?

Deputat Bəhruz Məhərrəmovun fikrincə, cənub qonşumuz artıq Azərbaycanın yaratdığı realılıqla barışmaq üzrədir: "Çoxşəxli tarazlaşdırılmış xarici siyasət həyata keçirən Prezident İlham Əliyev dəfələrlə bəyan edib ki, biz beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə riayət edirik. Bütün dövlətlərlə dinc, yanaşı yaşamağa səy göstərir və beynəlxalq münasibətlərdə bərabər hüquqlu tərəfdaşlıq, qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq və mehriban qonşuluq prinsiplərinin bərqərar olunmasına çalışırıq. Bildiyimiz kimi, bu xəttə sadıq qalan Azərbaycan Vətən Müharibəsindəki şanlı zəfəri ilə bu niyyətlər üçün perspektivlər açan yeni realılıq yaratdı. Bütün çətinlikləri dəfə edərək, düzgün strateji inkişaf yolu müəyyən edərək regionda və dünyada öz mövqelərini möhkəmləndirən, dinamik inkişaf edən müasir dövlətə çevrilmişik. Təəssüf ki, İran ötən dövr ərzində özünün də sağlam maraqlarının təmin olunduğu bu yeni realılıqları qəbul etmək istəməyib və davamlı olaraq mehriban qonşuluq münasibətlərinə sığışmayan davranışlar nümayiş etdirib.

Baxmayaraq ki, biz bütün qonşularımızla, o cümlədən min illər davam edən əlaqələrimizin olduğu İranla münasibətlərin gərgin qalmasını istəmirik, sülh şə-

raitində yaşamağı arzulayırıq. Cənab İlham Əliyevin Şuşada "Böyük Avrasiya geosiyasətinin formalaşması: keçmişdən bu günə və gələcəyə" mövzusunda beynəlxalq konfransda da ifadə etdiyi kimi, "Bizim heç bir ölkə, xüsusən də qonşu ölkə ilə hər hansı problemin olmasına ehtiyacımız yoxdur".

Bütün bunlara baxmayaraq, İran ilə münasibətlərimiz çox çətin bir mərhələyə qədəm qoydu və Prezident İlham Əliyevin də ifadə etdiyi kimi, "bu, bizim seçiminiz deyil". Lakin son dövrlər görünən odur ki, Bakıdan adekvat cavab tədbirləri nəticəsində Tehran artıq Azərbaycanın yaratdığı realılıqla tədricən barışmağa başlayıb. Xüsusən son təmaslar fonunda münasibətlərin yoluna qoyulması üçün imkanlar meydana çıxıb. Suverenliyə və ərazi bütövlüyünə hörmət, sərhədlərin toxunulmazlığı və daxili işlərə qarışmama kimi beynəlxalq hüququn hamılıqla qəbul edilmiş norma və prinsipləri əsasında bütün dünya dövlətləri ilə dostluq münasibətlərinin qurulması məmunlu konstitusion niyyətimizi rəhbər tutaraq, təbii ki, biz də gərginliyə son qoyulmasının tərəfdarıyıq.

Çünki biz həmişə İrana faydalı əməkdaşlığımızın mövcud olduğu mehriban qonşumuz kimi baxmağı arzu edirik. Bu günlərdə intensivləşən təmaslar da bi-

zim maraqlarımızı ifadə edir".

Deputat İranın etməli olduqlarına da toxundu: "Bizim niyyətimiz aydındır, öz növbəsində Tehrandan da mürekkəb, İran dövlətinin maraqlarına zidd tələblərimiz yoxdur. İran Tehrandakı səfirliyimizə qarşı törədilən terror aktına görə beynəlxalq hüququn aliliyini və ədaləti rəhbər tutmalı, cinayət hadisəsi tam, hərtərəfli və obyektiv araşdırılmalıdır. Eyni zamanda, Tehran digər təhrikəddi əməllərdən çəkinməli, İranda sığınacaq verilmiş azərbaycanlı terrorçuları ekstradisiya etməlidir.

İran Baş Prokurorunun müavininin Azərbaycana səfəri bu mənada problemlərin müzakirəsi üçün əla imkandır və qonağın xoş niyyət ifadə edən bəyanatlar verməsi nikbinlik təlqin edir.

Həqiqətən də, ən ali səviyyədə də bəyan edildiyi kimi, İranla münasibətlərimizin gərginləşməsi bizdən qaynaqlanmır. Problemlərin necə və hardan qaynaqlandığı aydındır. Lakin təbii ki, keçmişə köklənib qalmamalıyıq və biz dialoqa açığıq. Çünki gərgin münasibətlərin heç bir beynəlxalq subyektdə, o cümlədən yaxın qonşulara faydası yoxdur, üstəlik bu, BMT-nin məqsədləri və beynəlxalq hüququn prinsipləri üzrə də arzuolunan hal deyil. Xüsusən, çoxsaylı sanksiyalara məruz qalan İran üçün".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu İran-Azərbaycan münasibətlərinin gərginlikdə qalmasını istəyən qüvvələrin olmasından söz açdı: "Tehran Azərbaycanın İrandakı səfirliyinin yenidən fəaliyyətə başlamasını istəyir. Çünki qonşu dövlətin İranda səfirliyinin fəaliyyət göstərməməsi Azərbaycan-İran münasibətlərinin normallaşmasına imkan vermir. İranın xarici işlər naziri də bu məsələylə əlaqədar dəfələrlə azərbaycanlı həmkarıyla telefonla danışmış. İranlı xarici işlər naziri Bakıya son səfərində prezident İlham Əliyevlə də bu məsələni müzakirə etmişdi. İranın prokurorluq heyətinin də Bakıya son səfərinin əsas mahiyyətində bu dayanır. Təsədüfi deyil ki, cənub qonşumuzun nümayəndə heyətinin tərkibində İranın müxtəlif nazirliklərinin nümayəndələri yer alıb. Rəsmi Bakı da Azərbaycanın İrandakı səfirliyinin fəaliyyətə başlamasını istəyir. Ancaq bunun üçün Azərbaycan səfirliyinə edilən hücumun araşdırılması başa çatmalı, cinayəti həyata keçirən və planlaşdıranlar cəzalarını almalıdırlar. Bunların heç biri baş verməyib. Tehran Azərbaycan səfirliyinin qısa müddətdə açılmasını istəyirsə, cinayət araşdırmasını yekunlaşdırmalı və məhkəmə prosesi keçirməlidir. Bu proses ləngiyir. Əgər səfirliyə hücum bir nəfərin cinayəti ilə əlaqəli olsaydı, məsələ tez həll olunar və Tehran məhkəmə işini ləngitməzdi. Məsələ ona görə ləngiyir ki, cinayətin arxasında başqa qüvvələr var və həmin qüvvələr cinayətin ədalətli şəkildə araşdırılmasının əleyhinədir. Onlar bu hərəkətləri ilə İran-Azərbaycan münasibətlərini gərginlikdə saxlayırlar".

□ **Cavansir ABBASLI,**
"Yeni Məsəvi"

Azərbaycan Qarabağdakı ermənilərə hüquq və qanunlar çərçivəsində yaşamağın, reintegrasiyanın onların yeganə çıxış yolu olduğunu anlatmaq üçün bütün tribuna və vasitələrdən istifadə edir. Bu yöndə ən yüksək səviyyədə bəyanatlar verilib, Qarabağdakı dinc erməni əhalinin təhlükəsizliyinə təminat verildiyi dəfələrlə diqqətə çatdırılıb. Ancaq görünən budur ki, Ermənistan və Qarabağdakı revanşist, xəyalpərəst qruplar bu prosesin başlamasına imkan vermək istəmir. Ermənistan Laçınla sərhəddə günlərdir TIR şousu göstərir.

Ermənilər realıqları qəbul etmək əvəzinə, yeni təxribatlara hazırlaşır və faktiki olaraq növbəti dəfə silahlı təxribatlar törədəcəklərini açıq bəyan ediblər.

Ermənistanın "Xaçılar" dəstəsinin komandiri Sarqis Poqosyan avqustun 8-də Azərbaycana qarşı savaşa başlayacaqları təhdidini edib.

Poqosyan İrəvanda keçirilən aksiyada bildirib ki, Ermənistan hakimiyyətinə və Azərbaycan tərəfinə axşama qədər vaxt verirlər: **"Əks halda biz mitinq iştirakçıları olaraq, Laçın dəhlizinə yürüş edəcəyik və yolda hərəkəti özümüz bərpa edəcəyik. Bunun üçün silah tapacağıq, biz döyüşçüyük. Qazandıqlarımızı (!-red.) Azərbaycana təslim etməyə imkan verməyəcəyik"**.

Hökumətdən heç bir cavab almayan erməni təxribatçılar gecə Kornidzor şəhərinə yola düşüblər.

Dəstənin üzvləri avqustun 9-da günorta saatlarında Laçın dəhlizi yaxınlığına gətirilən yük maşınlarının yerləşdiyi Kornidzor şəhərinə çatıblar.

Musavat.com erməni mediasına istinadən xəbər verir ki, dəstənin "komandiri" Sərkis saylarının 150-yə yaxın olduğunu söyləyib.

"Burada mühit sakitdir. Gəlin bir az dincələk və sülhməramlılarla danışıqlara başlayaq. Nəticə olmasa, biz yolu güclə açmalı olacağıq, lakin bu, ən ekstremal variantdır", - deyir Poqosyan əlavə edib.

Ermənistan dövlət səviyyəsində bu təxribat hazırlıqlarına dəstək vermiş kimi görünür, çünki Laçın yolundan qanunsuz yüklər daşımaq iddialarından geri durmurlar, qanuni yollarla - yoxlama nəzarəti ilə buraxı-

Ermənilər silahlı təxribatın anonsunu verdilər - sərhəddə son durum

Rövşən Məhərrəmov: "Xankəndi və ətraf ərazilərdə də hakimiyyətimizi quracağıq"

Şəhla Cəlilzadə: "Azərbaycanın qanuni sərhədlərini pozmağın nə ilə nəticələncəyini hər kəs bilir"

lışdan yayınmaq üçün bütün provokasiyalı həyata keçirirlər.

Beləliklə, artıq bu məsələdə kritik bir durum yaranıb: Əgər ermənilər silahlanıb Laçın yoluna basqın edərsə, Azərbaycan onlara necə cavab verməlidir? Bununla dərhal həm sərhəddə, həm də Qarabağın daxilində zəifləyən anti-terror əməliyyatı başlaya bilərmi? Başqa həll yolu da görünür. Çünki ermənilər heç bir anlaşmaya razı olmur.

Hərbi polisin sabiq rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov Qarabağda sülhün əldə olunmaması üçün bütün yollara əl atıldığını qeyd etdi: "Bilirsiniz ki, hazırda sülh razılaşması üç masada aparılır, Brüssel, Vaşinqton və Moskvada. Son olaraq, İlham Əliyev və Paşinyan arasında keçirilən görüşdə dövlət başçımız bildirdi ki, humanitar yardımın istiqaməti Ağdamdan Xankəndinə olsun. Bu təklifi Avropa nümayəndəsi Şarl Mişel qəbul etdi. O, bu təklifin müsbət olduğunu bildirdi. Amma biz bu təklifdən sonra nə gördük? Separatçı qüvvələr Qarabağda Ağdam-Xankəndi yolu bağladılar, beton sədlər yerləşdirdilər və etiraz etdilər ki, bu yoldan istifadə et-

mək olmaz. Laçın koridoru isə onun nəticəsində bağlanmışdı ki, Ermənistan tərəfi Azərbaycanın dövlət sərhədində təxribat yarırdı. Bu yolu bağlamaq çox vacib bir şərtə çevrilmişdi. Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin nümayəndələri qanunsuz formada həmin yolla mal keçirirdilər. Bu barədə də açıqlamalar oldu. Sərhədçilərimiz və gömrükçülərimiz bu istiqamətdə normal iş fəaliyyəti aparırdılar. Bu qanunsuzluqları aşkar etdikdən sonra bu istiqamətdə ciddi addımlar atıldı. Bütün qanunsuzluqların qarşısı yerində Azərbaycan tərəfindən alınır. Bu məsələdə Ermənistan tərəfi bilərəkdən belə təxribatlar yarırdı. Bununla bütün dünya ictimaiyyətini Azərbaycana yönəltməyə cəhd edirdi. Elə məhz bunun üçün də çirkin əməllərinin mexanizmini yenə işə saldılar. 19 idi, sonra da 2-si də artdı, hazırda bu sayda maşın sərhəddə gözləyir. Onlar guya Laçın koridoru vasitəsilə "blokada"da olan Xankəndinə humanitar yardım aparırlar. Buna baxmayaraq, Azərbaycan tərəfi bu günlərdə 11 nəfər vətəndaşımız olan erməni Qırmızı Xaç Komitəsinin nümayəndələrinin iştirakı ilə ərazilərimizə buraxdı. Xəstə olanlar isə Laçın buraxılış mən-

təqəsi ilə buraxdılar. Üçtərəfli masada danışıqların aparılmasında gördük ki, Vaşinqton və Brüsseldə müsbət nəticələr var. Lakin Rusiya heç cür sülhün bərqərar olmasına razı deyil. Bunu Rusiya XİN-in sözcüsü Mariya Zaxarovanın fikirlərində gördük. O öz çıxışında bildirdi ki, Rusiyasız heç bir məsələ həll olunmur. İkinci məsələ isə hər hansı bir razılaşma əldə olunduğu halda keçmiş Qarabağın ərazisində vəziyyət daha da gərginləşəcək. Bununla Avropanın müdaxiləsini dolayısı ilə Rusiya XİN-in sözcüsü yersiz adlandırdı. Belə bir absurd açıqlamalarla yaddaşda qaldı. Rusiya sülhməramlarını Azərbaycan ərazilərindən heç bir halda çıxarmaq fikri yoxdur. Bunun üçün də müddət yaxınlaşdıqca, gərginliyi artırılar. Bu prosesin başında duran əsas müəlliflər isə Ermənistandan daha çox Rusiyadır. Arutyunyan və Vardanyan artıq Paşinyandan deyil, Rusiyadan təlimat alırlar, Kremlin göstərişlərini yerinə yetirirlər. Belə bir vəziyyətdə əgər yürüş etsələr, hər hansı bir toqquşma olsa, silahlı qüvvələrimiz və daxili qoşunlarımız öz vəzifələrini layiqincə yerinə yetirəcəklər. Bu sərhədlər dünya tərəfindən Azərbaycan sərhədləri kimi

tanınıb. Qanunsuz sərhəd pozuntusuna imkan verməyəcəyik. Nəyin bahasına olursa olsun, bu imkanı onlara vermək olmaz. Azərbaycan xalqı dövlətimizin siyasətini bu istiqamətdə dəstəkləyir. Separatçılar daxilə hər hansı qanunsuz bir hərəkətə yol verdikləri halda silahlı qüvvələrimizin üzərinə hansı vəzifələr düşürsə, həyata keçirəcəklər. Lazım olduğu halda xüsusi və ya antiterror əməliyyatı həyata keçirilə bilər. Hətta lokal toqquşmaların olması da qaçılmazdır. Bunun müharibəyə çevrilməsi də ola bilər. Ordumuz kifayət qədər inkişaf edib, təcrübəli ordu kimi dünyada artıq tanınır. Müasir silahlarla təmin olunub. Silahlı qüvvələrimiz yenə də öz sözünü deyəcək. Rusiya sülhməramlıları öz vəzifələrini yerinə yetirməməyə davam edirlər. Atılan qanunsuz addımlara göz yumurlar, ara-sıra buna şərik də olurlar. Üzərlərinə götürdükleri öhdəlikləri yerinə yetirməyəcəkləri açıq-aydın görünür. Güman edirəm ki, Azərbaycan tərəfinin antiterror əməliyyatına başlaması qaçılmaz olacaq. Xankəndi və ətraf ərazilərdə sonda öz hakimiyyətimizi quracağıq. İndiyə qədər Azərbaycan bütün vasitələrdən istifadə etdi, amma

separatçılar bütün təklifləri qəbul etmədilər. İkitərəfli görüşləri və s. nəzərdə tuturam. Bunu da unutmamaq olmaz".

Beynəlxalq münasibətlər üzrə şərhçi Şəhla Cəlilzadə Arutyunyanın əslində öz taleyini müəyyənləşdirdiyini söylədi: "Qarabağdakı qondarma rejimin başçısı Araik Arutyunyan 2 gün öncə ictimaiyyətə açıqlama verdi və öz müqəddəratını təyin etmə niyyətlərindən imtina etməyəcəklərini, lazım gələrsə savaşa qatılacağını bəyan etdi. Maraqlıdır ki, bu açıqlamadan sonra Qarabağdakı qondarma rejimin silahlı dəstəsi Laçın postuna doğru yürüş etmədi. Buna cəhd etməzlər. Vaxtı ilə 44 günlük müharibədə iştirak

edən ermənilər bu açıqlamadan sonra ilhamlanaraq İrəvanda aksiyaya toplaşdı. Laçın yolunu zor gücünə açacaqlarını bildirdilər. Bu, Ermənistan hökumətinin hazırkı mövqeyi ilə uzlaşmadığı üçün aksiya polis tərəfindən dağıdıldı və onların təyin etdiyi "son müddət" olan 8 avqust 18:00-da heç bir şey baş vermədi. Buna baxmayaraq, aksiyaçıların bir qismi hazırda Kornidzordadır və guya Laçın postuna yürüş edəcəklər. Təbii ki, bu, növbəti hərbi toqquşma və antiterror əməliyyatının başlanmasına səbəb olar. Xatırladaq ki, 44 gün ərzində 11 minədən çox Ermənistan ordusu mənsubu fərarilik etmişdi. Sərhədin o biri tərəfində ermənilər TIR şousu, silah şousu keçirə bilirlər, lakin aydındır ki, Azərbaycanın qanuni sərhədlərini pozmağın nə ilə nəticələncəyini hər kəs bilir. Ermənistan mesaj verərək Azərbaycanla danışıqlarda "diqqətli olmağı" "təvsiyə edən" Arutyunyanın mövqeyinə gəlincə, bu açıqlamaları ilə taleyini müəyyənləşdirdi, yəni Xankəndidə Azərbaycan bayrağı qaldırıldığı gün o da hərbi tribunaldan cəzasını alacaq".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Musavat"

Uzançaq problemi

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

Avqustun 2-də milli kino günümüz qeyd olunanda göstərməyə təzə kino tapmadılar, yenə sovet dövründə çəkilən şeylərin təkrar nümayişi oldu. İndi Rasim Balayevə orden verilməsi müzakirə edilir.

Balayevin aprelə bir çıxışı vardı, deyirdi kino çəkilmir, bekar və pul-parasız qalmış, yaxşı pul verən olsa Nəsiminin heykəlinin yerində gəlib durardım.

Əslində, yaxşı bir performans alınardı. Bu dəqiqə bütün dünyada incəsənətin belə üslubu dəbdədir. Rasim Balayev yarıçılpaq formada hardasa bulvar tərəfdə iki ağacın arasında əllərindən bağlayırsan, bir nəfər qəssab da aşağıda ət satır, guya şairin dərisini soyacağı imitasiya edir, ərəb turistlər baxıb çağdaş incəsənətimizin inkişafına heyran olur. Bakıda Salvador Dalinin rəsmlərinin sərgisinə getmişdim, düşünürəm bizim sənətimizin sürreal və irreal, absurd və romantizm tərəfləri heç də xaricdəkilərdən geri qalmır. Gərək öz qədrimizi bilək. Bu mövzularda - incəsənətdə performans üslubu - isveçli rejissor Ruben Estlundun "Kvadrat", tunisli rejissor Ben Hanyanın "Dərisini satan adam" filmləri var.

Məsələn, mən bu yaxında axşamətərfi Biləcəridə avtobusda gedirdim. Qəfildən qabaqdan ağ atın belində ağsaqqal bir kişi tozun içindən peyda oldu. Yanımızdan ötürkən fikir verdim ki, kişi əslində zibil yığandır, tərkinə də çoxlu dəmir-dümür, plastik, karton kimi tullantılar yığıb. Ancaq nağıllarımızdakı ağ atlı oğlanın tam eynisi olan bu canlı personajın həyatını sənədli film kimi yaratmağa oğul lazımdır.

Sözümün canı odur ki, indi biz "Niyyə Rasim Balayev 30 ildir kinoya çəkilmir, niyyə kinomuz ümumiyyətlə rəhmətə gedibdir" sualları ətrafında düşünməliyik. Ancaq bu suallardan öncə uca millətimizə lejanka lazımdır. Kino olmasa da olar. Lejanka yoxdursa, sənət nəyə lazımdır? Keçmişdə camaat lejankada uzanıb axşamlar yay kinoteatrında film izləyirdi.

Yəqin Şıx çimərliyində lejanka üstündə düşən davanın videosunu izləmişiniz. Deyəsən orda ictimai çimərlik açılıb, hökumətimiz tərəfindən əhali pulsuz lejanka ilə təchiz edilib. Lakin lejanka hamıya çatmır, nəticədə süpürəlmə düşür, uşaqlar ayaq altında qalır, ağsaqqalların geyçimi (çimərlik tumanı) cırlır və sairə. İnsafən, mən diqqət elədim, bir ağbırçək lejankanı əldə edib aralaşarkən ona toxunan, qismətini dartıb əlindən almaq istəyən olmadı. Bu isə millətimizin ağbırçəklərə hələ də hörmət bəslədiyini göstərir, gələcəyimiz üçün qəlbimiz qürurla döyünür.

Məncə əhalinin sosial lejanka yardımlarıyla əhatə edilməsi üçün dövlət proqramı lazımdır. Çimərliklərdə imkansız ailələrə, 2-ci dünya müharibəsi veteranlarına lejankalar verilməlidir. Bəzi yerlərdə hasarda dəşik açılmalıdır ki, xalq dənizi görsün.

Ancaq problemi dərinləşdirən əsas məsələ bu andıra qalmışın adıyla bağlıdır. Bildiyiniz kimi, xalqımız plyajda üstünə uzandığı bu qatlama açıq hava mebeli növünə gah rusca "lejanka", gah fransızca "şezlonq" deyir. Keçən ay biz ana dili günümüzü də möhtəşəm şəkildə bayram elədik, elə adam var indiyəcən ana dilində danışır. Lakin şezlonq-lejankanın adını öz dilimizdə demirik. Bəs bunun dilmizdə adı varmıdır? "Azərbaycan dilinin izahlı lüğəti"ne baxsaq, belə çıxır yoxdur, çünki orda qısaca belə izah edilir: "şezlonq - isim, (fransızca) yüngül, mütəhərrik kreslo". Nəsimi adına dilçilik institutunun dərisini soysaq azdır. (Yeri gəlmişkən, Nəsimi rolunu Rasim müəllim ifa edibdir). Niyyə indiyəcən sözün qarşılığını tapmayıblar? Əgər çimərlikdə kiməsə "mütəhərrik kreslonun icarəsi neçəyədir" desən, bəlkə adamı döyərlər. Vaxtilə institut şpilka əvəzinə ipəzor, plavki yerinə geyçim təklif etmişdi. Bəlkə lejanka üçün də uzançaq olsun? Ya da günvurqac. Hər halda üzərində düşünməyə dəyər.

Problemin adını bilməyəndə, həll etmək də çətin olur.

Laçın yolu ilə bağlı 15 gündür qara-qışqır salan Ermənistanın "arqumentləri" Azərbaycanın beynəlxalq hüquqdan qaynaqlanan güclü, qüsursuz mövqeyinə dəyərək çilik-çilik olmaqdadır. O səbəbə ermənilərin növbəti həyasız yalanları ayaq tutsa da, yeriyyə, qaça bilmir.

Bakını haqlı olduğu yerdə haqsız çıxarmağa çalışan İrəvan artıq xaricdəki erməni lobbisi daxil, bütün rıçaqlarını işə salıb. Necə deyərlər, "sonuncu patron"larını atırlar. Ermənistan əlindən gələni edir ki, süni problem BMT TŞ-nin müzakirəsinə çıxarılsın və orada öz xeyrinə hansısa sənəd qəbul olunsun, məsələ beynəlmilləşsin. Hansı sənəddə ki, "Dağlıq Qarabağ", "blokada" sözləri işlədilsin. Yeni ərazi bütövlüyümüzü şübhə altına almaqla Laçın yolunu Bakının iradəsindən çıxarmaq mümkün olsun.

Lakin əbəş cəhdəldir. Ona görə ki, Azərbaycanın "daşdan keçən" kontr-arqumentləri, güclü mövqeyi var. Bu mövqe sözsüz ki, həm də konstitusiyamızın 10 noyabr 2020-ci il üçtərəfli sənəddən üstün hüquqi qüvvəyə malik olmasına əsaslanır. Əlavə olaraq, BMT TŞ-nin veto hüququna malik 5 daimi üzvü arasında ən azı, bir tərəfdaşımızın olduğuna inanırıq. Nəhayət, beynəlxalq yehudi lobbisi ilə səmərəli əlaqələrimiz və gözəlləndirmə də öz yerində.

Bu və digər səbəblərdən əksər siyasi müşahidəçilər xarici təzyiqin Bakının hərəkətlərinə ciddi təsir göstərməyinə inanmırlar. Ümid edilir ki, indiki reallıqlar İrəvan və "Şeytan yuvası"nın pragmatik yanaşmaya sövq edəcək. Yox, anlamasalar, onda Azərbaycan vəziyyəti beynəlxalq normalar çərçivəsində yoluna qoymaq üçün gərəkən sərt tədbirlərə əl ata bilərlər. Necə ki, 44 günlük savaşdan sonra bunu zaman-zaman nümayiş etdirib - "Fərrux əməliyyatı", "Qisas əməliyyatı" və s. şəkildə.

Əlbəttə, rəsmi Bakı bütün hallarda beynəlxalq səviyyədə diplomatik səylərini, təbliğat və əks-təbliğat savaşını davam etdirəcək. Biz imkan verə bilmərik ki, minlərlə şəhidimizin canı-qanı bahasına əldə olunmuş hərbi zəfərimizin maddiləşməsinə ermənilər öz havadarları ilə birgə əngəl yaratsınlar.

Azərbaycan Prezidentinin xüsusi tapşırıqlar üzrə səfiri Elçin Əmirbəyovun Fransanın erməni lobbisinə yaxın populyar "Le Monde" nəşrinə srağagünkü müsahibəsi bu qəbildən uğurlu nəticə sayıla bilər.

"Əgər acından ölürsünüzsə, sizin üçün ərzağın hansı yolla gəlməsinin nə fərqi?"

"Yeni Müsavat"ın məlumatına görə, bunu xüsusi səfir qəzetin əməkdaşının Qarabağdakı bir ovuc erməninin guya blokada olması ilə bağlı tənqibətçi sualını cavablandırarkən deyib.

Əmirbəyov xatırladı ki, Azərbaycan, Rusiya və Er-

Ermənistan "humanitar" özünü-ifşa ərəfəsində - Gerisayım başlayıb

Bakının dəmir məntiqi öz işini görür; ac erməniyə ərzağın hansı yolla çatdırılmasının nə fərqi - populyar Fransa nəşrində İrəvan və havadarlarının arqumentləri alt-üst edildi...

mənistan liderlərinin 2020-ci il noyabrın 10-da imzaladığı üçtərəfli bəyanata əsasən, bu yoldan müstəsna olaraq humanitar məqsədlər üçün istifadə oluna bilər: **"Amma təəssüf ki, son iki il yarımada yol Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yerləşən Ermənistan silahlı qüvvələrinin rotasiyasını həyata keçirmək məqsədilə qeyri-qanuni şəkildə istismar edilib"**.

Ardınca o, qeyd edib ki, bu yol Qarabağa silahların çatdırılması və oradan qeyri-qanuni olaraq Ermənistanı faydalı qazıntıların ixracı üçün istifadə olunub. Ermənilərin iddia etdiyi və sayı guya 120 minə çatan Xankəndi əhalisinə gəlincə, Əmirbəyov bu rəqəmin şişirdildiyinə diqqət çəkib: **"Bizdəki məlumata görə, Qarabağ bölgəsində 50 minə yaxın əhali yaşayır, onların da 10 mini Ermənistan silahlı qüvvələridir. Ona görə də bu il aprel 23-də Ermənistanla sərhəddə sərhəd-keçid məntəqəsi yaratmağa məcbur olduq. Bu post beynəlxalq hüquq normalarına tam uyğun yaradılıb"**.

Diplomat Azərbaycanın Ağdam və Füzuli yollarından istifadə etməklə Qarabağın erməni əhalisinin humanitar ehtiyaclarını ödəmək üçün ərzaq daşınmasını təklif etdiyini də xatırladı. **"Amma Qarabağ erməniləri qəti şəkildə bundan imtina edirlər, bunu izah etmək çox çətinidir. Ortada manipulyasiya və beynəlxalq ictimaiyyəti çaşdırmaq cəhdi var. Əgər acsınızsa, şərt qoymamalısınız. Nə fərqi var ki, ərzaq hansı yolla - Laçından, Ağdamdan, Füzulidən gətiriləcək? Əsas odur ki, lazımı məhsulları ala bilərsiniz. Amma kənardan**

açıqca Azərbaycana təzyiq göstərmək üçün məsələnin süni şəkildə siyasiləşdirilməsi görünür", - deyə E.Əmirbəyov əlavə edib.

Laçın yolu ətrafında davam edən siyasi şounun qətiyyəti Qarabağdakı erməni sakinlərinin taleyi ilə bağlı olmadığını və sırf Azərbaycana təzyiq məqsədi güddüyünü dərk və etiraf edən erməni şərhçilər də yox deyil.

"Qarabağda insanların guya aclıqdan ölməsindən danışaraq, xarici dünyanı aldatmağa, əhali arasında panika yaratmağa çalışmayın". Bunu Artur Osipyan Ermənistan telekanalına müsahibəsində bildirib.

Hazırda Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində rus sülhməramlılarının olduğu ərazidə ərzaqla bağlı hər hansı problemin olub-olmaması bağlı suala Osipyan vəziyyətin heç də deyildiyi kimi olmadığını söyləyib. **"Düzünü de-səm, bəhs etdiyiniz acınacaqlı vəziyyət bu gün yaranmayıb. Bu hakimiyyət (xuntaçılar - red.) 30 ildir Qarabağı talayır və bu pisləşmə indi baş verməyib, vəziyyət həmişə ağır olub. İndi bu problemlər sadəcə, daha da artıb. Bəli, problemlər var, amma guya Qarabağda insanların aclıqdan öldüyünü söyləmək şişirtmədən savayı bir şey deyil. Doğru, vəziyyət çətin-dir: çörək növbələrindən tutmuş mağazadan nəşə almağa qədər... Belə faktlar mövcuddur, lakin bu problemlər "blokada" ilə bağlı deyil"**, - deyə o qeyd edib.

Bununla belə, aydındır ki, revanşist-radikal çevrələr və faktiki onların mövqeyinə yu-

varlanmış Nikol Paşinyan hökuməti xarici havadarların diktəsi ilə hələ bir müddət də mənasız dirənişi davam etdirəcəklər. Lakin bunlar boşuna səylərdir. Əsas səbəbi yuxarıda göstərdik. Böyük ehtimalla, "Laçın" postu ətrafındakı "humanitar" şounun özünü-ifşasına bir şey qalmayıb. Artıq gerisayım başlayıb.

"Ermənilərin Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı təxribatları heç vaxt da dayanmayacaq". Bu sözləri isə politoloq Elxan Şahinoğlu deyib.

"Onların imkanları tükənir. Hətta separatçıların lideri də son müsahibəsində etiraf edir ki, Qərb və Rusiyadan istədikləri dəstəyi ala bilmirlər. Biz öz işimizi görməli, separatçılığa son qoymalı və Ermənistanı təzyiqi artırmalıyıq. Doğru yolda olduğumuzu bilirik. Beynəlxalq ictimaiyyətdən də Azərbaycana güclü təzyiq yoxdur. Bəzən ermənipərəst, Azərbaycan əleyhinə açıqlamalar verirlər, amma bunlar heç nəyi dəyişmir, dəyişdirməyəcək", - analitik vurğulayıb.

Onun sözlərinə görə, Qərblə münasibətlərimiz normaldır: "ABŞ və Avropa İttifaqı ilə enerji və təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlıq edirik. Ermənilərin təxribətçi siyasəti əvvəl bizə ziyan verirdisə, indi fəal olduğumuz müddətdə bu zərərli neytrallaşdırıla bilər".

Qalır diplomatik üstünlüyümüzü konkret sənəd üzərinə köçürmək: Ermənistanı sülh müqaviləsinə imzalamaq və Laçın yoluna əsaslı iddiaları həmişəlik basdırmaq...

□ **Siyasət şöbəsi, "Yeni Müsavat"**

Bu ilin yeddi ayın-
da Rusiya ilə Çin
arasında qarşı-
lıqlı ticarət döv-
riyyəsinin həcmi illik
ifadədə 36,5 faiz artaraq
134,1 milyard dollara çat-
ıb. Bu barədə məlumatı
Çin Baş Gömrük İdarəsi
açıqlayıb.

Musavat.com TASS-a istinadən xəbər verir ki, yeddi ayda Çindən Rusiya-ya ixrac ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 73,4 faiz artaraq 62,54 milyard dollar təşkil edib. Rusiya mallarının Çinə ixracı isə illik ifadədə cəmi 15,1 faiz artmaqla 71,55 milyard dollar olub. Beləliklə, qarşılıqlı ticarətdə Rusiya tərəfdən müsbət saldo ötən illə müqayisədə 2,7 dəfə azalmaqla 9 milyard dollar təşkil edib.

İyul ayı ərzində ölkələr arasında ticarət həcmi iyul-la müqayisədə 6,4 faiz azalmaqla 19,84 milyard dolla olub. Bu zaman Rusiyadan Çinə ixrac aylıq ifadədə 18,3 faiz azalaraq 9,2 milyard dollar təşkil edib.

Qeyd edək ki, Rusiyadan Çinə əsasən neft, qaz, kömür ixrac olunub. İxracın kiçik bir hissəsini mis, mis filizi, odun və də-niz məmulatları təşkil edib. Çindən Rusiyaya isə əsasən telefonlar, elektronika məhsulları, sənaye və xüsusi ixtisaslaşdırılmış avadanlıqlar, kompüter, kondisioner və sair təşkil edir. Bu günlərdə Rusiyanın müstəqil mətbuatının açıqladığı gömrük statistikasından aydın olur ki, Çin sanksiyalı malların Rusiyaya çatdırılmasında əsas ölkələrdən biri rolunu oynayır. Bu amil Çinlə ABŞ və Avropa İttifaqı arasında münasibətlərin soyuqlaşmanın dərinləşməsinə gətirib çıxarıb. Artıq qarşı tərəflər onlarla Çin şirkətinə Rusiyaya yardıma görə sanksiya tətbiq edib. Nəticədə ötən ay Çinin ABŞ və Avropa İttifaqı ilə ticarətində kəskin azalma baş verib. Belə ki, iyulda Çinin ABŞ-a ixracı 23,1 faiz, Avropa İttifaqına ixracı isə 20,6 faiz azalıb.

Qeyd edək ki, Rusiyaya qarşı kollektiv Qərbin sanksiyalarının gözlənilən effektləri bugünədək verməməsinin səbəblərindən biri də Moskvanın alternativ olaraq Çin və Hindistanla əlaqələri, əməkdaşlığı gücləndirməsidir. Məhz buna görə də Çin uzun müddətdir ABŞ-ın hədəfindədir. Rusiya ilə yaxınlaşmanı davam

Rusiya ilə yaxınlaşan Çin ABŞ-ın qəzəbinə gələ bilər - təhlil

Elxan Şahinoğlu: “Qərb-Pekin qarşıdurması artıq açıq fazaya keçir”

etdirib, onu xilas etməyə çalışması Çinin özünün başına bəlalar açmağa bilərmə? Qərb-Çin qarşıdurması açıq fazaya keçə bilərmə?

Mövzu ilə bağlı politoloq Elxan Şahinoğlu “Yeni Məsəvat”-a danışdı: “Amerika dəfələrlə Çini xəbərdarlıq edib ki, Rusiyanın Ukraynaya qarşı təcavüzündə Moskvaya dəstək verməsin. Doğrudur, Çin müharibənin ilk aylarında çalışırdı ki, Rusiya ilə məsafə saxlasın. Amma getdikcə əlaqələr inkişaf etdi, ticarət artdı, hətta indi şübhələr var, mətbuatda tez-tez məqalələr yayımlanır ki, Çindən Rusiyaya hərbi texnika da çatdırılır. Çinin rəsmiləri bu xəbərin doğru olmadığını desə də, gələn xəbərlərə görə, Çin dron istehsalı üçün lazım olan komponentləri Rusiyaya ötürür”.

Politoloq Çinin bir ara guya Rusiya və Ukrayna arasında vasitəçi kimi çıxış etməsindən də söz açdı: “Bir ara Çin guya vasitəçi kimi çıxış etmək istəyirdi. Amma Çin lideri Si Cinpin Moskvaya səfər etsə də, Kiyevə səfər etmədi. Ukrayna Prezidenti Zelenski ilə sadəcə telefon danışığı oldu, danışmaq zamanı 12 maddəlik hərbi planı irəli sürdü. Amma bu hərbi planı reallaşdırmaq mümkün deyildi. Çünki işğalın rəsmiləşməsi özündə ehtiva edirdi. Yəni, dırnaqarası hərbi planda belə bir fikir var idi ki, Rusiya nə götürübsə, ona qalsın. Bu

da işğalın rəsmiləşdirilməsi demək idi. Ona görə də Kiyev və Qərb ölkələri bununla razılaşa bilmədi.

Bu baxımdan indi Rusiya ilə Çin arasında strateji tərəfdaşlıq inkişaf edir, üstəlik, müxtəlif bölgələrdə birgə hərbi təlimlər keçirilir. Bu da Çinə qonşu olan Hindistanı, Yaponiyanı, Avstraliyanı ciddi narahat edir”.

Politoloq qeyd edib ki, Amerika bu bölgədə Çinə qarşı müəyyən birliklər yaradır: “Məsələn, bu birliklərdən biri ABŞ-Böyük Britaniya-Avstraliya birliyi-dir. Avstraliyaya dəstək verilir ki, sualtı gəmilərini inkişaf edə bilsin. Digər birliklər də var ki, burada Hindistan, Yaponiya çıxış edir. Yəni, Çinin regionda artan hərbi gücü də Çinə qonşu olan dövlətləri narahat edir.

Üstəlik də Rusiya-Çin it-tifaqı gücləndikcə, ticarət artdıqca, bu ittifaq müəyyən bölgələrə də təsir etməyə başlayır. Məsələn, Çinin Mərkəzi Asiyada müəyyən təsir imkanları var. Belə ki, Çin Mərkəzi Asiya ölkələrinə müəyyən kreditlər ayırır, sonra isə həmin ölkələri özündən asılı vəziyyətə salır.

Son zamanlar Avropa İttifaqının da Çinin siyasəti ilə bağlı narahatlığı artır. Məsələn, bu günlərdə İtaliyanın baş naziri öz ölkəsinə bir kəmərlilik yol layihəsinə çıxıldığını bəyan etdi. Çünki İtaliya və bəzi Avropa dövlətləri düşünür ki, Çin bu layihə vasitəsi ilə Avropada

həm siyasi, həm də iqtisadi zəmində güclənmək istəyir”.

“Qərb-Çin qarşıdurması açıq fazaya keçə bilirmi?” sualına politoloq bu cür cavab verdi: “Zatən bu qarşıdurma açıq müstəviyə keçməkdədir. Məsələn, ötən əsr 70-ci illərin ortaları, 80-ci illərin əvvəllərində Amerika-Çin münasibətləri normallaşmışdı. O zaman Çinlə Sovetlər birliyi baxmayaraq ki, ikisində də kommunist rejimi idi, amma arada müəyyən nişanlar var idi. Amerika bundan istifadə etdi, Çinlə dostlaşdı, yaxşı münasibətlər qurdu. Amma 89-cu ildə Çində tələbələrə hərəkatı güc, ordu yolu dağıdıldıqda artıq münasibətlərdə qopma nöqtəsi əmələ gəldi, amma yenə də iqtisadi əlaqələr davam edirdi.

Artıq 2000-ci illərdən başlayaraq Çinin artan iqtisadi gücü hərbi gücünə də çevrilməyə başladı. 2000-ci illərə qədər Çin hərbi nöqtəyi-nəzərdən güclənməyi nəzərdə tutmurdu. Lakin son 10-15 ildə Çin hərbi qüdrətini artırmağa başlayıb və qonşu dövlətlərə əzələ nümayiş etdirir, bu, əlbəttə ki, başlıca olaraq ABŞ-ı narahat edir.

Təsəvvür edin, Trampın dönəmində Amerika Çinlə müəyyən anlaşmadan vaz keçdi, düşünülürdü ki, Bayden prezident seçildikdən sonra o, demokratdır, Çinlə əlaqələrin inkişafı yolunu tutacaq. Amma

“Ukraynanın əks-hücumu Kiyev və Qərbin gözləntilərini doğrultmayıb” - CNN

Ukraynanın vacib əks-hücumu bu vaxtadək Kiyevin və Qərbin gözləntilərini doğrultmayıb.

APA xəbər verir ki, bu barədə CNN-in analitik materialında qeyd olunub.

Bildirilib ki, Ukraynanın faciəsi odur ki, o, öz taleyinə özü qərar verə bilmir.

Yazıda qeyd olunub ki, Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenskinin hökuməti ABŞ və Qərbin silah tədarükündən asılıdır. Əlavə olunub ki, müharibənin başa çatmasında Rusiya Prezidenti Vladimir Putin də söz sahibi ola-
caq.

Məqalədə vurğulanıb ki, döyüş meydanında verilən qurbanlar Ukraynanın nə qədər ərazini geri qaytara biləcəyinə təsir göstərəcək, lakin bütün müharibənin nəticəsi ABŞ, Moskva və Avropa paytaxtlarındakı siyasi qüvvələrin yerdəyişməsi də daxil olmaqla xarici faktorlardan asılı olacaq.

Vurğulanıb ki, əks-hücumun dayanması və qışda dalana dirənməsi gələn il seçkilərin keçiriləcəyi ABŞ-da Vaşinqtonun Kiyevə dəstəyi ilə bağlı bir sıra sualların ortaya çıxması ilə nəticələncək.

Belə ki, amerikalılar Qərb alyansını canlandıran və Ukraynanın ən vacib xarici dəstəkçisi olan Baydenlə NATO-ya skeptik yanaşması olan və Vladimir Putinə rəğbət bəsləyən, müharibəni ehtimal ki, Vladimir Putinin şərtləri əsasında 24 saat içərisində bitirməyə söz vermiş sabiq Prezident Tramp arasındakı toqquşmalara hazırlaşirlar.

Məqalədə qeyd olunub ki, Tramp respublikaçıların 2024-cü il Prezident seçkilərində namizədi olmasa belə, müharibəyə ictimai dəstəyin itirilməsi Baydenə zərər vura bilər: “Ona görə də həm siyasi, həm də strateji səbəblərdən Ukraynanın bu yay başladığı çoxdan gözlənilən əks-hücumu üzərində nəzərəcarpan döyüş irəliləyişləri əldə etməsi üçün nəhəng təzyiq var”.

Əlavə olunub ki, əks hücum bu vaxtadək blitzkriq olmaqdan daha çox, əziyyətli bir işə çevrilib və müharibənin gələn il də davam edəcəyinə dair suallar yaradıb.

Vurğulanıb ki, belə vəziyyətdə müharibə tənliyinin əsas dəyişənləri Ukraynanın döyüş qabiliyyəti, amerikalıların çoxmilyardlıq yardım paketlərinə göstərəcəyi maraq və Vladimir Putinin nəhəng itkilərə dözümlü olma-
caq.

Bayden də Trampın Çin siyasətini davam edir. Çünki Baydenə də verilən hesabatlarda yer alıb ki, Çin gücləndikcə bölgələrə, ölkələrə öz şərtlərini diktə etməyə çalışacaq.

Yəni, Rusiya əzələ nümayişləri ilə cənubi Qafqazda, Ukraynada, Mərkəzi Asiyada güclənməyə çalışırsa, Çin əvvəlcə iqtisadi kreditlər yolu ilə bu bölgələrə yol tapır, sonra isə siyasi və hərbi nöqtəyi-nəzərdən də güclənməyə çalışır. Məsələn, Çinin artıq bezi ölkələrdə hərbi bazalarının yarat-

maqla bağlı planları var. Bu, Amerikani ciddi şəkildə narahat edir.

Bu günlərdə dünyanı ən çox narahat edən Afrikada baş verən son hadisələr, çevrilislerdir. Burda da Çinlə Amerikanın maraqları toqquşur. Məsələn, çevriliş baş verən ölkələr Qərblə əməkdaşlıqdan imtina edir, Çin və Rusiya ilə əməkdaşlığa üstünlük verirlər ki, bu qitədə də artıq Amerika ilə Çinin maraqları kəsişir”.

✒ **Xəlilə GƏRAY,**
“Yeni Məsəvat”

Neftin dünya bazar qiyməti avqustun 9-da xeyli yüksəlib. Londonun ICE birjasında Brent neftinin oktyabr fyuçerslərinin qiyməti 86 dollardan yuxarı qalxıb. Nyu-Yorkun NYMEX birjasında WTI neftinin sentyabr fyuçersləri üzrə qiyməti isə 83 dolları keçib.

Qeyd edək ki, bazardakı hazırkı qiymətlər tələbin artmasından deyil, təklifin azalmasından formalaşan qiymətlərdir. Belə ki, avqustun 1-dən etibarən Rusiya dünya bazarına gündəlik neft ixracını 500 min barel azaltmağa başlayıb. Bu addım mart ayından başlayaraq gündəlik hasilatın 500 min barel azaldılmasına əlavə olaraq atılıb. Rusiya baş nazirinin müavini Aleksandr Novak bildirib ki, bu addım dünya neft bazarında balansı qorumaq məqsədi ilə atılır. Novakın sözlərinə görə, şirkətlər hasilatı, yaxud ixracı azaltmaq barədə özləri qərar verəcəklər, əsas odur ki, Rusiyanın ümumi ixracı vəd edilən həcmdə azalacaq.

Aleksandr Novak bildirib ki, Rusiya neft hasilatının azaldılması ilə bağlı üzərinə götürdüyü bütün öhdəliklərə əməl edir. Onun dediyinə görə, hazırda Rusiyanın gündəlik neft hasilatı 9,5 milyon barel təşkil edir.

Rusiyanın energetika naziri Nikolay Şulgin isə bildirib ki, ölkəsi neft ixracını iyuldan azaltmağa başlayıb ki, avqustun 1-dən onu vəd oluna həcmə - 500 min barelə tam çatdırsın. Bu ay həmçinin Səudiyyə Ərəbistanı gündəlik hasilatı 1 milyon barel azaltmaq qərarını davam etdirəcək. Ər-Riyad bu addımı yalnız iyul ayı üçün bazarda qiymətlərin azalmasının qarşısını almaq məqsədilə atmışdı. Lakin sonradan bu qərarın müddəti avqusta şamil edildi. May ayından ölkə gündəlik hasilatı 500 min barel azaltmışdı. Nəticədə hasilat 10 milyon barelə düşmüşdü. Həzrətdə Səudiyyə Ərəbistanının gündəlik hasilatı 9 milyon barel təşkil edir.

Hasilat və ixracdakı azalmalar, həmçinin ABŞ-da neft ehtiyatlarının rekord həcmdə - 17,3 milyon barel azalması xəbərlərinin belə bazarda qiymətlərin sabitliyinə gətirməməsi bu qiymətdən kəskin asılı olan Rusiya və Səudiyyə Ərəbistanını qane etmirdi. Ona görə də Səudiyyə Ərəbistanı hasilatın 1 milyon barel azaldılması öhdəliyini sentyabrda da davam etdirəcəyini, Rusiya isə sentyabrdan gündəlik ixracın azaldılması qərarının

300 min barel olaraq davam edəcəyini açıqladı. Beləliklə, əsas oyunçuların hasilat və ixracı azaltmaları dünya bazarında qiymətlərin 85 dollardan yuxarı yüksəlməsi ilə müşayiət olunur.

Rusiya və Səudiyyə

la 2020-ci ilin mayından bəri ən yüksək həddə çatıb. Ekspertlər idxalda cəmi 5 faizlik azalma proqnozlaşdırmışdılar. ABŞ-dan idxal 11,2 faiz, Avropa İttifaqından 3 faiz, ASEAN ölkələrindən 11,2 faiz, Yaponiyadan 14,7 faiz, Cənubi Kore-

ya gücləndirir.

Açıqlanan rəsmi statistikadan aydın olur ki, Çin iyul ayında neft idxalını son 6 ayda ən aşağı həddə - gündəlik 10.33 milyon barelə qədər azaldıb. Bu, iyundakı idxaldan 29 faiz aşağıdır.

Neft bazarı üçün neq-

ziyyətdə dəqiqlik yoxdur: nə hasilat, nə ixracat, nə ticarətlə bağlı. Məsələn, Liviyaya, İraq və digər münaqişə ölkələrində neft hasilatının dəqiq səviyyəsini bilmək olmur. Yaxud Rusiyanın real ixracına dair də dəqiq rəqəmlər açıqlanmır. Yeni

E.Sadiqovun sözlərinə görə, tələbin azalması fonunda qiymətləri qorumaq üçün OPEK+ ölkələrinin hasilatı azaltması onların bazar paylarını itirmələri ilə nəticələnir: "2016-cı ildə də belə oldu. OPEK+ ölkələri hasilatı və ixracatı azaltdı-

Hasilatçılar neft qiymətlərini nə qədər saxlaya biləcək? - təhlil

Elman Sadiqov: "Neftə tələbi azaldan əsas amil alternativ enerjiden istifadənin artmasıdır"

Ərəbistanının addımları hazırkı neft qiymətlərini nə qədər saxlamağa imkan verəcək? Aparıcı iqtisadiyyatlardakı neqativ proseslər neftə tələbin artması ehtimallarını ciddi sual altında qoyur. Belə ki, ABŞ, Çin və Avropa İttifaqında iqtisadiyyatlarda neqativ meyillər getdikcə güclənir. İyul ayında Çinin ixracatı son 5 ayda ən aşağı həddə - 281,76 milyard dollara düşüb. Bu, illik ifadədə 14,5 faiz azalma deməkdir.

Çin Baş Gömrük İdarəsinin məlumatına əsasən, ixrac 2020-ci ilin fevralından bəri ilk dəfədir ki, belə azalma nümayiş etdirir. Azalmanın əsas səbəbi kimi qlobal tələbin aşağı düşməsi göstərilir. "Trading Economics" bildirir ki, analitiklər Çin ixracında 12,5 faizlik azalma proqnozlaşdırmışdılar. İyulda Çinin ABŞ-a ixracı 23,1 faiz, Avropa İttifaqına ixracı 20,6 faiz, ASEAN ölkələrinə ixracı isə 21,4 faiz azalıb.

Ötən ay Çinin idxalında da ciddi azalma qeydə alınıb. Bu göstərici 12,4 faiz azalmaqla 201,16 milyard dollar təşkil edib. Həm də daxili tələbin daralmasından yaranan bu azalma 5 aydır ardıcıl qeydə alınmaq-

yadan 23 faiz azalıb. Ölkənin xarici ticarət balansının müsbət saldosu iyul ayında ötən ilin eyni dövründəki 102,7 milyard dollardan 80,6 milyard dollara düşüb.

2023-cü ilin yanvar-iyulunda Çinin ixracı illik ifadədə 5 faiz, idxalı 7 faiz azalıb. Xarici ticarət balansındakı profisit 489,57 milyard dollar təşkil edib.

İyulda Çində istehlak qiymətləri indeksi 0,3 faiz azalıb. Bu, son 2 ildə ilk azalmadır və Çin hökuməti üçün arzuolunmaz haldır. Çünki deflyasiya ölkədə tələbin azalmasının əlamətidir ki, bu da iqtisadiyyatın genişlənmə sürətinin yavaşlamasından xəbər verir. Ötən ay Çində istehsalçı qiymət indeksi də 4,4 faiz azalıb. On aydır davam edən bu proses deflyasiyanın davamlı olacağından xəbər verir.

Qeyd edək ki, dünyanın ən böyük istehlakçısı olan Çinin ticarətindəki azalma bazarlar üçün ciddi neqativ siqnaldır. Bundan əvvəl açıqlanan digər göstəricilər də Çin iqtisadiyyatında inkişafın ləngiməsindən xəbər verməklə dünya xammal bazarlarında tələbin azalması perspektivini getdikcə

tiv hesab olunan daha bir məlumat ABŞ-da neft ehtiyatlarının artmasıdır. Ötən həftənin yekunlarına görə, ABŞ-ın kommersiya neft ehtiyatları 4 milyon 67 min barel artaraq, təxminən 443 milyon 838 min barel təşkil edib. Halbuki analitiklər ehtiyatların 233 min barel azalacağını proqnozlaşdırmışdılar. Bundan əvvəlki həftə neft ehtiyatları rekord həddə - 17,3 milyon barel azalmışdı.

Bundan əlavə, iyul ayında Avropa İttifaqında iqtisadi artım minimuma düşüb, bəzi ölkələrdə mənfəyə keçib. Hər üç iqtisadi mərkəzdə iqtisadi inam indekslərinin azalması baş verib.

İqtisadçı-ekspert Elman Sadiqovun dediyinə görə, global iqtisadiyyatda postpandemiya dövrünün bərpası ləng gedir: "Bunun bir səbəbi də Ukraynadakı müharibədir. Bu müharibə global miqyasda inflyasiya probleminin kiçilməsinə də səbəb olub - Rusiya embarqolar şəraitində öz neftini daha ucuz qiymətə və daha böyük həcmə satmağa məcbur olur. Bu da ümumilikdə dünyada qiymətlərin azalmasını şərtləndirib. Neft bazarındakı indiki və-

dünya neft bazarına dair statistikada dəqiq məlumatlara malik deyil. Dünya iqtisadiyyatında, daha doğrusu, Avropa iqtisadiyyatında bir sıra problemlər var, burada bərpa digər iqtisadiyyatlardan daha zəif gedir. ABŞ-da sürətli bərpa oldu, burada ciddi problemlər yoxdur. Lakin ABŞ iqtisadiyyatı digər iqtisadi mərkəzlərdəki problemlərdən təsirlənir. Xüsusilə digər ölkələrdə istehlakın azalması ABŞ-a təsirsiz ötürmür".

Ekspert bildirir ki, iqtisadi mərkəzlərdə istehlakın azalması müşahidə olunur: "İstehlak azalırsa, hasilat və ixrac da azalmalıdır. Əks halda, bazarda qiymətlər kəskin azalır. OPEK+ ölkələri artıq neçə aydır hasilatı daha kəskin azaltmağa məcbur olurlar. Büdcəsi neftin 80 dollarlıq qiymətinə hesablanan Səudiyyə Ərəbistanı üçün aşağı qiymət ciddi problemlər yaradır. Həzrətdə mövsümi amillərin təsiri ilə yanacağa tələbin artması müşahidə olunur. Bu halda neft qiymətlərinin azalmasının səbəbi maraqlıdır. Düşünürəm ki, burada yanacaq kimi alternativ mənbələrdən əldə olunan enerjiyə istifadənin artması da mühüm rollardan birini oynayır. Avropada, ABŞ-da, Çində elektrik enerjisi və hibrid mühərrikli avtomobillərin getdikcə daha çox istehsalı və satılması müşahidə olunur. Təkcə Çin bu ilin birinci rübündə elektromobil ixracında rekord nəticə əldə edib. Bu enerji keçidi isə dünyada neft yanacağına tələbi azaldır. Hesab edirəm ki, bu gün ənənəvi yanacağa tələbin azalması başlıca rol məhz bərpa olunan mənbələrdən alınan enerjiyə keçiddir".

lar, onların bazar payını ABŞ və digər ölkələr tutdu. Üstəlik, neft qiymətlərinin bahalıq alternativ enerjiyə investisiyaları kəskin artırdı ki, hazırda bu, yenidən neftə tələbatı azaldır".

ABŞ Energetika Nazirliyinin məlumatına əsasən 2023-cü ildə ABŞ-da gündəlik neft hasilatı 12,76 milyon barel təşkil edəcək. Bu, nazirliyin əvvəlki proqnozundan 200 min barel, 2022-ci ildəki real hasilatdan 870 min barel çoxdur.

ABŞ Energetika Nazirliyi həmçinin 2024-cü ildə ölkədə gündəlik neft hasilatına dair proqnozunu da yeniləyib. Belə ki, yeni proqnoza əsasən gələn il ABŞ-da gündəlik neft hasilatı 13,09 milyon barelə çatacaq ki, bu da əvvəlki proqnozdan 230 min barel çoxdur.

Nazirlik hesab edir ki, Səudiyyə Ərəbistanının gündəlik hasilatı 1 milyon barel azaltmaq qərarı ilin sonunadək artan tələbat fonunda neft qiymətlərinin yüksək olmasını təmin edəcək. Noyabr-dekabrda Brent markalı neftin qiyməti 88 dollara qədər artacaq. Nəticədə illik orta qiymət 82,62 dollar təşkil edəcək ki, bu da nazirliyin əvvəlki proqnozundan 4 faizədek çoxdur.

ABŞ Energetika Nazirliyi 2024-cü ildə Brentin 1 barelinin orta qiymətini 86 dollar həcmində proqnozlaşdırır.

Nazirliyə görə, 2023-cü ildə maye karbohidrogenlərin global istehlakı gündə 101,19 milyon barel təşkil edəcək. Bu, qurumun bir ay əvvəlki proqnozundan 30 min barel çoxdur. Gələn il isə nazirlik bu göstəricinin 102,8 milyon barel təşkil edəcəyini gözləyir.

□ Dünya SAKİT, "Yeni Məşavət"

yə alan da yoxdur. Nəticədə fermerlər pomidorun becərilməsinə çəkdiyi xərci belə çıxarda bilməməsindən gileylənirlər. Eyni tendensiya alma, kələm və digər kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalında da baş verir. Əgər hər bir rayonun emal sənayesi inkişaf etsəydi, fermerlər öz məhsullarını zavodlara tədarük edərdi və heç olmasa itkisiz təsərrüfat ilini başa vurardılar. Düzdür, bazar iqtisadiyyatında yaşayırıq və istehsal sahələri özəl sektor tərəfindən yaradılmalıdır.

Bakıya investisiya qoyuluşu 4 mlrd. manatı ötüb - rayonlara marağı artırmaq üçün nə etməli?!

Azər Badamov: "Regionlara investorların cəlb edilməsi üçün güzəştlər tətbiq olunmalıdır"
Eyyub Kərimli: "Bir müddətdən sonra işğaldan azad olunmuş Qarabağ bölgəmizdə tarazlı iqtisadi inkişaf təmin ediləcək "

2023-cü ilin ilk yarısında Bakı şəhərinin iqtisadiyyatına investisiya qoyuluşu 4 mlrd. 32.3 mln. manat olub, illik müqayisədə 17.3% artıb. Bu barədə Bak Şəhər Statistika İdarəsi xəbər verib. Başqa sözlə, son bir ildə Bakıda əsas kapitalla yönəldilən vəsaitlər 17.3% artıb. Sözügedən yatırmanın 2 mlrd. 169.1 mln. manatı tikinti-quraşdırma işlərinə yönəldilib. Bu isə ötən ilin eyni dövrünə nisbətən 13.5% çoxdur. Müşahidələr göstərir ki, bütün sahələr üzrə investorlar paytaxt Bakıya yatırımlar etməyə maraqlıdır. Uzun zamandır belə məsələ də müzakirə olunur ki, insanların rayonlardan, digər şəhərlərdən Bakıya axımını azaltmaq, bölgələrə qayıdışı təmin etmək üçün regionların inkişafı mütləqdir, sürətlənməlidir.

Bəs rayonlara investisiyalar qoyulmasına sövq etmək üçün hansı addımlar atıla bilər? Bölgələrdə kiçik istehsal müəssisələri yaradılmasına nail olmaq üçün nələr etmək olar?

Yeri gəlmişkən, "Azərbaycan Respublikası regionlarının 2019-2023-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Proqramı"nın da sonuncu ilidir.

Milli Məclisin deputatı Azər Badamov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a dedi ki, dünya iqtisadiyyatı böhran yaşadığı bir dövrdə investisiyalar yatırılan və iqtisadi artımlar müşahidə olunan ölkələr çox azdır: "Qeyd etmək istəyirəm ki, investorlar siyasi-iqtisadi

mühiti sabit ölkələrə sərmayə qoymasına maraqlı olur. Azərbaycan iqtisadiyyatı inkişaf dinamikasını qoruyub saxlayaraq artır, manat sabitliyini qoruyub saxlayır və iqtisadiyyata qoyulan investisiyaların həcmi artmaqda davam edir. Bu gün ölkəmizdə investisiyaların əsasən iki istiqamətdə daha çox yatırıldığını müşahidə edirik. Birincisi işğaldan azad olunmuş rayonlara qoyulan investisiyalardır. Bu ərazilər yenidən qurularaq bərpa olunduğundan ölkəmizin əsas iqtisadi gücü bu istiqamətdə yönəldilib. İşğaldan azad olunmuş ərazilərin sosial infrastrukturunu yenidən quruluq, yeni yaşayış məntəqələri tikilir və iş yerləri açmaq üçün yeni istehsal sahələri yaradılır. Bu da Böyük Qayıdışa dair Dövlət Proqramına uyğun olaraq məcburi köçkünlərin öz doğma yurdlarına qayıtmasına və qayıdan insanların işsizlik məsələlərinin qabaqcadan həll edilməsinə imkan verir. İkinci əsas istiqamət isə paytaxt Bakıya qoyulan investisiyalardır. Cari ildə Bakının iqtisadiyyatına qoyulan investisiyaların həcmi keçən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 17,3% artıb. Əsasən tikinti sektoru sərmayə qoyuluşuna görə liderliyini qoruyub saxlayır. Bununla yanaşı, istehsal sahələrinin yaradılmasına da müəyyən

qədər investisiyalar yatırılır. Amma regionlara istehsal sahələrinin yaradılmasına investisiyalar az qoyulduğundan bölgələrdə işsizlik məsələsinin həll olunmasında müəyyən qədər çətinlik yaradır".

Deputat əlavə edib ki, regionlarda iş yerlərinin kiçik qədər olmaması bölgələrdən əhalinin Bakıya qazanc arxasında axın etməsinin davam etməsinə yol açır: "Ancaq onu da qeyd etmək istəyirəm ki, regionların iqtisadi potensialı çox böyükdür. Biz regionlara yatırılan investisiyaların istiqamətlərinə nəzər yetirsək, bunun əsasən turizm sektorunun üzərində formalaşdığını görürük. Amma sovetlər dövründə bütün rayonlarda zavodlar, fabriklər fəaliyyət göstərirdi. Məsələn, təmsil olunduğum Qusar rayonunda iki konserv zavodu, iki üzüm emalı zavodu, süd zavodu, trikotaj və toxuculuq fabrikləri fəaliyyət göstərirdi. Rayon əhalisinin əsas hissəsi bu müəssisələrdə çalışırdılar. Bu gün isə bütün müəssisələr özəlləşdirilərək dağıdılıb, istehsal infrastrukturunu məhv edilib. Bu da ilk növbədə gənclərin iş arxasında Bakıya üz tutmasına məcbur edir. Regionlarda emal sənayesinin olmaması fermerləri də böyük itkilərlə üzləşdirir. Məsələn, indi pomidoru sahədən 20 qəpi-

Amma illər əvvəl istehsal sahələri özəlləşdirilərək uzun illər ərzində dövrüyədən çıxarılmış müəssisələrin yenidən dövrüyəyə qaytarılması üçün hökumətin tədbirlər görməli olduğunu hesab edirəm. Çünki hər bir müəssisəni özəlləşdirən şəxs həmin müəssisəni yenidən quraraq daha fəal istehsalat qovuşduracağı ilə bağlı rəsmən öhdəlik götürüb. Amma bu sahənin diqqətdən kənarda qalması regionlarda istehsal sahələrinin yoxa çıxmasına gətirib çıxarıb. Bu da regionlarda işsizlik probleminin qalmasına yol açır".

A.Badamov onu da qeyd etdi ki, regionlara investorların cəlb olunması üçün güzəştlər tətbiq olunmalıdır: "Yəni, investorlar müəyyən müddətə stimullaşdırılmalıdır. Sənaye parklarında və işğaldan azad olunmuş ərazilərdə investisiya yatırın sahibkarlar belə güzəştlərdən yararlanırlar. Hesab edirəm ki, bu, həm də regionlarda istehsal sahələrinə investisiya yatırın sahibkarlara da tətbiq olunmalıdır. Belə olarsa ölkə iqtisadiyyatının inkişafında regionların payı artar, regionlarda işsizlik məsələsi qısa zamanda öz həllini tapar və region sakinlərinin iş axtarışı ilə Bakıya gəlməsinə ehtiyacı qalmaz".

İqtisadçı Eyyub Kərimli də bizimlə söhbətdə qeyd

"Yango" müştərilərin məlumatlarını Rusiya FTB-yə ötürür? - iddia

"Yandex Go" və ya Rusiya xaricində "Yango" kimi tanınan "Yandex" taksi xidmətinin xarici istifadəçilərin məlumatlarını Rusiyanın Federal Təhlükəsizlik Bürosuna (FTB) ötürməsi ilə bağlı sentyabrın 1-də qanun qüvvəyə minəcək.

Musavat.com report-a istinadən xəbər verir ki, yeni qanuna əsasən, FTB sentyabrın 1-dən günün istənilən saatında Azərbaycan, İsrail, Qazaxıstan, BƏƏ, Əlcəzir, Pakistan, Norveç, Finlandiya, Ermənistan və Gürcüstan kimi ölkələrdə fəaliyyət göstərən "Yango" taksi xidmətinin müştərilərinin məlumatlarını əldə etmək imkanına malik olacaq.

Rusiyanın Baş naziri Mixail Mişustin artıq bununla bağlı qərarı imzalayıb. Ehtimal edilir ki, bu qərar daha çox siyasi repressiyalardan qaçan, səfərbərlikdən yayınan şəxslərə təsir edəcək. Rusiya hakimiyyətinin tələbi ilə dəfələrlə fərarilərin və siyasi fəalları Qazaxıstan və Ermənistandan deportasiyası halları da olub.

Bununla belə "Yandex" şirkəti xarici ölkələrdəki müştərilərin məlumatlarını FTB-yə təqdim etməyəcəklərini açıqlayıb. Şirkətin mətbuat xidmətindən bildirilib ki, səyahətlərlə bağlı məlumatlar yalnız səyahətlərin həyata keçirildiyi ölkənin hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən qanunlara uyğun olaraq verilə bilər. Sentyabrın 1-dən də bu qayda dəyişməyəcək".

Artıq bir sıra ölkələr "Yango" taksi xidmətinə müştərilərinin məlumatlarını Rusiyaya ötürməyi qadağan edib. Finlandiya şirkətin ölkədəki bütün hesablarını dondurub.

Qeyd edilib ki, 2011-ci ildən fəaliyyətə başlayan taksi xidmətindən indiyədək 36 milyon insan istifadə edib.

etdi ki, bu gün ölkənin ümum daxili məhsulunun formalaşmasında Bakının payı 75-80 faizə çatıb və buna bir neçə amil təsir göstərir: "Bunlardan biri Bakıda geniş əhali kütləsinin yaşamasıdır. Investorların Bakıya daha çox vəsait yatırması, digər tərəfdən ÜDM-in formalaşmasında əsas yer tutan hidrogen resurslarımızın Xəzər sahilində, Bakıda yerləşməsi də ÜDM-in formalaşmasına öz təsirini göstərir. Digər tərəfdən, uzun illərdə artıq Bakının tikinti sektoruna böyük investisiyalar yatırılır. Bakı həm də ölkənin paytaxtıdır, bura xaricə gediş-gəliş də öz təsirini göstərir. Bakıda universitetlərin, böyük dövlət idarələrinin yerləşdirilməsi Bakının investisiya baxımından cəlbədiciliyini artırır. Əlbəttə, yaxşı olardı ki, ölkənin regionlarla tarazlı inkişafı təmin edilsin. Bu istiqamətdə müəyyən işlər aparılır. Ölkənin digər şəhərləri, Gəncə, Sumqayıt, Şirvan, Xırdalan şəhərlərində də inkişaf gedir. Baxmayaraq ki, Şəmkirin şəhər statusu yoxdur, bəzi şəhərlərdən öndədir. Regionların inkişafı istiqamətində yed-

dinci yerdə cəmləşir. Regionları iqtisadi spesifikasiyasına uyğun investisiyaya cəlb etməliyik. Regionların həm iqtisadi, həm iqlim, kənd təsərrüfatı potensialı yenidən hesablanaraq əlavə investisiyaların cəlb edilməsinə nail olmalıyıq. Vergi güzəştlərinin təmin edilməsi, müəyyən stimullaşdırıcı tədbirlərin həyata keçirilməsi, sahibkarlıqla bağlı fəaliyyət göstərən sahələrdə müəyyən kommunal ödənişlərdə güzəştlərin edilməsi regionlarda investisiya qoyuluşuna, sahibkarlığın inkişafına təsir edə bilər".

Ekspert onu da əlavə etdi ki, hazırda regionların inkişafı baxımından Füzuli rayonu öndədir: "İşğaldan azad olunan sonra Füzuli rayonuna əhəmiyyətli investisiya qoyuluşu olub. Bu da bizə onu deməyə əsas verir ki, bir müddətdən sonra işğaldan azad olunmuş Qarabağ bölgəmizdə tarazlı iqtisadi inkişaf təmin ediləcək. Çünki ora külli miqdarda vəsaitlər yazıldı. Bu da regionların inkişafını təmin etmiş olacaq".

□ **Afaq MİRAYIQ,**
"Yeni Müsavat"

Müasir dünyanın bəlalılarından biri də nüvə silahı, daha dəqiqi, bəşəriyyətin onunla təhdid edilməsidir. Rusiya - Ukrayna müharibəsinin fonunda bunu əyani görə bilirik. De-fakto Rusiya-Qərb qarşıdurmasında bu təhdid kifayət qədər realdır və Kreml yetkililəri dəfələrlə bəyan ediblər ki, müəyyən bir mərhələdə nüvə silahından istifadə edə bilərlər. “Dünyada etimadsızlıq və fikir ayrılığı artır, atom müharibəsinin təbəlləri yenidən döyülür”. “Yeni Müsavat” bildirir ki, bu sözləri BMT Baş katibi Antonio Qutereş Xirosimaya atom bombası atılmasının 78-ci ildönümü münasibətilə məktubunda yazıb. BMT Baş katibi bildirib ki, Soyuq Müharibə dövründən sonra dünyanın başı üzərində yenidən atom kölgəsi peyda olub: “Bəzi ölkələr yenidən düşüncəsiz şəkildə atom silahından istifadə məsələsini ortaya atır”.

Antonio Qutereş dünyanı atom silahından imtina etməyə çağırıb: “Bu, atom müharibəsi təhlükəsini istisna etməyin yeganə vasitəsidir. Nüvə tərkisilahlı BMT-nin əsas məqsədlərindən biridir”. Əlbəttə, dünyanı dəhşətli faciələrdən xilas etməyin yolu nüvə tərkisilahlıdır. Qutereşin təklifi optimaldır, ancaq hegemon dövlətləri buna razı salmaq mümkün olarmı? Bu istiqamətdə proses başlamalıdır və kim başlada bilər? Qardaş Türkiyə bu təşəbbüsün lokomotivi rolunu oynaya bilərmi? Xüsusən də Rusiya ərazilərinə, paytaxt Moskvaya olan dron hücumları taktiki nüvə başlığından istifadə riskini artırır. Kreml lideri və ətrafındakılar bəyan edirlər ki,

Dünyanın başı üzərində atom kölgəsi: BMT nüvə silahının ləğvinə çağırır - realdırmı?

Baş katib Qutereş “Bəzi ölkələr yenidən düşüncəsiz şəkildə atom silahından istifadə məsələsini ortaya atır” deməklə Kremlə eyham vurub; **Professor:** “Ən çox nüvə təhdidi Rusiyadandı, bu da xüsusi müraciətə gətirib çıxarıb”

ərazilərimizə olan təhdidlərə nüvə silahı ilə cavab verəcəyik. Bəs, bu gerçəkləşə bilərmi? Putin nüvə bombasını ata bilərmi? Ümumiyyətlə, BMT Baş katibinin çağırışı nüvəyə sahib dövlətlər tərəfindən necə qiymətləndiriləcək?

Aparılan araşdırmalara görə, dünyada 14,995 ədəd nüvə silahı var. Hər ölkənin əlində olmayan bu silahlar ol-duqları ölkənin rəqiblərini ciddi qorxu içində saxlayır. Hazırda əlindəki nüvə silahının az

olmasına rəğmən, ətrafına ən çox qorxu saçan ölkə Şimali Koreyadır. Nüvə silahına sahib olan ölkələrin sayı az deyil. Rusiyada dünyanın ən güclü bombası daxil, 7000 nüvə bombası var. ABŞ 6800 nüvə bombası saxlayır. Fransa 300 nüvə bombası, Çinin 270 nüvə bombası, İngiltərənin 215 nüvə bombası, Pakistanın 140 nüvə bombası, Hindistanın 130 nüvə bombası, İsrailin 80 nüvə bombası, Şimali Koreyanın isə 60 nüvə bombası olduğu düşünülür.

Hazırda dünya üzərində nüvə silahı sınaqlarını uğurlu şəkildə tamamlamış 8 dövlət var. Bunlardan beşi Nüvə Silahlarının Yayılmasının Qarşısının Alınması Razılaşmasına görə, “nüvə silahlı dövlət” kimi qəbul edilib.

Professor Qabil Hüseyinli “Yeni Müsavat”a qeyd etdi ki, nüvə təhdidləri ilə seçilən dövlət Rusiyadır: “Bu gün irtica rejimi iş başındadır və öz mövcudluğunu qorumaq üçün hər cür yollara əl atır. Ukrayna

avantürası baş tutmadığını gördükçə, hakimiyyətinin laxladığını başa düşən Putin və bir dəstə nüvə təhdidindən gen-bol istifadə etməyə başlayıb. Bununla təkcə NATO dövlətlərini deyil, bütün dünyanı xofa sala bilib. Bütün bunlar isə BMT Baş katibinin xüsusi müraciətinə gətirib çıxarıb. Mən Rusiyanın nüvə təhdidinin real olmadığı qənaətindəyəm. Çünki özləri də yaxşı başa düşürlər ki, nüvə silahının tətbiqinə əl atan birinci ölkə digər nüvə dövlətlərinin, xüsusən də ABŞ-ın qabaqlayıcı zərbələri ilə yer üzündən silinəcək”. Q.Hüseynlinin zənnincə, başda ABŞ olmaqla, NATO ölkələri öz nüvə silahlarının çəkin-dirici gücündən istifadə edərək bu provakator dövlətin siyasi liderlərini nəzarətdə saxlaya biləcəklər.

Siyasi icmalçı Fuad Əliyev nüvə dövlətlərinin bu çağırışa qoşulacağını gözləmir. Onun sözlərinə görə, həmin ölkələr atom bombasını özlərinə olan təhlükələrdən müdafiə üçün saxlayırlar. Ekspert hesab edir ki, gərək nüvə dövlətləri bir araya gəlsin və

bu tarixi anlaşılmaya gedə: “Amma söz verib buna səmimi şəkildə riayət etməyənlər ola bilər. Ona görə bu gün nonsens görünür. Rusiya və Şimali Koreya bunu etməzlər. Elə Amerika və Fransa da bu addımı atmaz. İndi İran nüvə dövlətinə çevrilməyə çalışır. Türkiyə və Ukrayna da bunu arzulaya bilərlər. Dövlətlər militaristləşirlər və mümkün təhdidlərdən müdafiə üçün atom silahına malik olmaq istəyirlər. Ancaq həqiqətdən də SSRİ ilə ABŞ arasında olan “Soyuq müharibə”dən daha təhlükəli bir vəziyyət yaranıb. Moskvanın dronla vurulması və zavodda partlayış nəticəsində ölənlərin olması faktı da göstərir ki, Kreml liderini qızıqdırır, taktiki nüvə başlığından istifadəyə təhrik edirlər. Ancaq bu, fəlakətlə nəticələnə bilər. O baxımdan BMT daha sürətli addımlar atmalı, Təhlükəsizlik Şurasının 5 daimi üzvü bir araya gəlməli, nüvə silahından istifadə riskinin artması barədə həyəcan təbili çalınmalıdır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Moskva vilayətində partlayış olub, 52 nəfər xəsarət alıb

Moskva vilayətinin Serqiyev Posad şəhərində partlayış olub.

APA TASS-a istinadən xəbər verir ki, zavodlardan birinin ərazisində baş verib.

Partlayış nəticəsində tibbi yardım üçün müraciət edənlərin sayı 52 nəfərə çatıb.

Bu barədə Moskva vilayətinin qubernatoru Andrey Vorobyov məlumat verib.

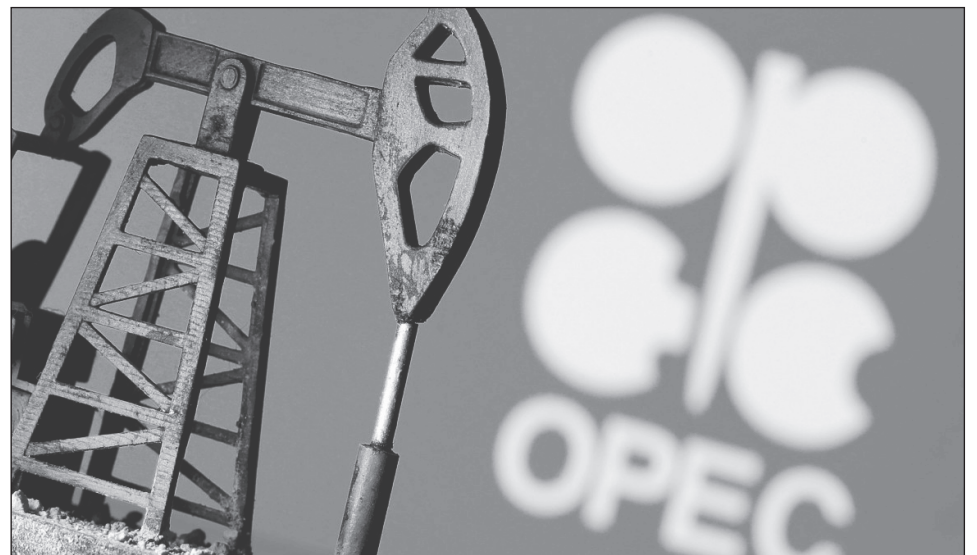
OPEC ölkələri gələn il neft hasilatını artırıcaq

ABŞ-ın Energetika Nazirliyi yanında Energetika İnformasiyası Administrasiyası (EIA) OPEC (Neft İxrac Edən Ölkələr Təşkilatı) ölkələrinin 2023-2024-cü illər üçün gündəlik xam neft hasilatı üzrə proqnozunu cüzi artırıb.

“APA-Economics”in EIA-nın aylıq hesabatına istinadən verdiyi məlumata görə, gələn il OPEC ölkələri üzrə gündəlik ortalama neft hasilatının 28,5 mln. barel olacağı proqnozlaşdırılır, bu da öncəki proqnozdan 0,01 mln. barel çoxdur.

Hesabata əsasən, bu il OPEC ölkələri üzrə gündəlik ortalama neft hasilatı 28,06 mln. barel olacaq. Bu, əvvəlki proqnoz göstəricidən 0,04 mln. barel çoxdur.

Qeyd olunur ki, ötən il OPEC ölkələri üzrə gündəlik ortalama neft hasilatı 28,67

mln. olub.

Xatırladaq ki, 2021-ci ildə OPEC ölkələri üzrə gündəlik ortalama neft hasilatı 26,28 mln. barel olub. 2020-ci ildə OPEC üzrə gün-

dəlik neft hasilatı 25,6 mln. barel təşkil edib, 2019-cu ildə isə 29,27 mln. barelə bərabər idi.

Beləliklə, EIA məlumatlarını nəzərə alaraq, belə bir

qənaətə gəlmək olar ki, OPEC ölkələri neft hasilatı üzrə koronavirus infeksiyası pandemiyasından əvvəlki səviyyəyə gələn il də çata biləcəkdir.

Havaların isti keçməsi insanların kütləvi şəkildə çimərliklərə üz tutmasına səbəb olur. Xəzər suyunda sərinləmək istəyənlərə bu, heç də asan başa gəlmir. Təhlükəsizlik tədbirləri nə qədər gücləndirilsə də, suda boğulmalar dayanmır. Habelə, kanalizasiya sularının Xəzərə axıdılması da başqa bir problemə çevrilib.

Bəzi çimərliklər ümumiyyətlə çimməyə yarasız elan edilib.

“Yerli icra nümayəndələri ilə birgə aparılan monitorinqlər göstərib ki, Xəzər dənizinin sahilində təhlükəli çimərliklər mövcuddur. Həmin ərazilərə xüsusi qadağane-dici nişanlar yerləşdirilib. Vətəndaşları Şüvəlan qəsəbəsində “Mil-Qaya” və “Şimal Qres” adlanan ərazi, Nardaranla Bilgəh arasında yerləşən “12-ci dalan” adlanan yer, Kürdəxanı qəsəbəsində Ləhiş bağları, “Este-kada” deyilən ərazi, Qaradağ rayonunda “Mayak” çimərliklərindən istifadə etməməyə çağırıraq”.

Musavat.com xəbər verir ki, bu sözləri **Fövqəladə Hallar Nazirliyinin (FHN) Dövlət Sularda Xilasetmə Xidmətinin mətbuat katibi Aqşin Əlili** bildirib.

FHN rəsmisi əlavə edib ki, bu ərazilər ona görə təhlükəlidir ki, suyun axını normaldan artıqdır: “Eyni zamanda sualtı relyef, qəfləti dərinliklər müxtəlif daş və qaya parçaları ilə zəngindir ki, bu da bədbəxt hadisələrin baş verməsi ilə nəticələnir. Vətəndaşlar bu məsələdə diqqətli olmalı və bu kimi ərazilərdən istifadə etməməlidir”.

Xəzərin ən böyük dərdi isə onun hasarlanmasıdır. Dənizin Şıx, Pirşağı, Buzovna, Mərdəkan, Şüvəlan və s. sahilləri illərdə hasarlanıb və bu proses dayanmır. Ötən illərdə bəzi yerlərdə bir neçə yerdə hasarlar sökülərsə də, bu, kampaniya xarakteri daşıdı. Ən acınacaqlı durum isə Bakının cənub girişindədir - paytaxta gələndə dəniz əvəzinə hündür hasarları görürük... Bu problemə niyə əncam çəkilmir? Kimlər mane olur?

Hələ 2003-cü il yanvarın 13-də mərhum Prezident Heydər Əliyev tərəfindən məsələ ilə bağlı sərəncam imzalanıb. Sənəddə deyilirdi ki, əhalinin çoxsaylı şikayətlərini, Xəzər dənizinin xalqa məxsus olduğunu əsas götürərək, dənizin 130 metrlik sahil sahəsində tikilmiş, fiziki və ya hüquqi şəxslərə qanunsuz olaraq verilmiş sahələr ya inzibati, ya məhkəmə qaydasında alınsın və insanların dəniz çimərliklərinə sərbəst giriş-çıxışı təmin edilsin.

Bundan sonra qəbul edilmiş qanunvericiliyə görə isə dənizin 20-50 metr sahili tutula bilməz və inzibati Xətalər Məcəlləsi də dəniz kənarının hasarlanmasını qadağan edir.

Sonuncu dəfə parlamentdə dəniz sahillərinin ha-

sarlanması 2022-ci ilin aprelində danışılıb. Parlamentdə çıxışı zamanı **deputat Razi Nurullayev** bildirib ki, yaz-yay mövsümü gəlib və istilər başlayıb. Vətəndaşlar dəniz sahilində gəzmək və çimərliklərdən istifadə etmək istəyirlər. Amma hər kəsin bil-

ilə Bakı şəhərində ictimai çimərliklərin yadılmasına başlanılıb: **“Bunu alqışlayıram. Dəniz Allah tərəfindən xalqımıza lütf edilən bir ilahi sərvət, ondan maneəsiz istifadə isə Konstitusiyamız tərəfindən verilən bir hüquqdur. Hər kəs dənizin**

liyindən danışırıq və hər kəsin də qanun qarşısında bərabər olduğunu deyirik. Xalq da görür ki, bu fikir doğru deyil”.

Buzovna böyük tarixə malik olan, Xəzər sahilindəki qayalıqların zəbtı ötən yayın ən qızmar mövzuların-

uçuran traktorun sükanı arxasına keçəcək qədər cəfəşanlıq göstərirdi. Lakin hazırda əks proses gedir. Sakinlərin etirazlarına baxmayaraq ərazi yenidən hasarlanmaqdadır...

Ümumiyyətlə isə dəniz sahilinin zəbt edilməsinə

rinin daha çox bağlanması, hasarlanmasının şahidi olurlar.

Problemin köklü həllinin qarşısını almaq isə mümkün-süz görünür. Amma bu heç də belə deyil. Bu günə qədər dəniz sahilini hasarlayanların kimlikləri, onların hansı cəzalara cəzalandırılması haqda məlumatlar yoxdur. Cəzasızlıq mühiti isə məmurların bu şəkildə əl-qol açmalarına, hasarlar çəkib dənizi vətəndaşların üzünə bağlamalarına şərait yaradır.

Məsələnin həlli Baş Pro-

Hasarlı dənizin bitməyən dərdləri - başçıların gizlin gəlir yeri

Ən acınacaqlı durum Bakının cənub girişindədir - paytaxta gələndə dəniz əvəzinə hündür hasarları görürük...

diyi kimi, Xəzər dənizinin sahilləri işğal altında qalmaqda davam edir. O qeyd edib ki, son illər IDEA-nın rəhbəri Leyla Əliyevanın təşəbbüsü

beş-on hektarını çəpərləyib. Bu qanunsuzluğu hər bir vətəndaş görür, yaşayır və narazı qalır. Sonra da onlara hüququn, qanunun ali-

dan idi. Məsələyə ölkə rəhbərliyi səviyyəsində reaksiya verilmişdi.

“Bu yaxınlarda ictimaiyyətin bir qrup nümayəndəsi mənə müraciət etmişdir ki, böyük tarixə malik olan Buzovna qayaları bəzi insanlar tərəfindən zəbt edilmişdir. Mən Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısına dərhal göstəriş verdim ki, bu məsələ araşdırılsın, mənə məruzə edilsin və mənə məruzə edildi. Çox böyük pozuntular aşkarlandı, çox böyük pozuntular. Bu qanunsuz əməllərə kimlər əl atıb? Dövlət məmurları və bəzi dırnaqarası sahibkarlar! Onların da siyahısı var” - bu barədə Prezident İlham Əliyev Araz Əhmədov, Masallı, Əkbər Abbasov, Lerik və Elvin Paşayev Göygöl rayon icra hakimiyyətlərinin başçısı təyin edərkən bildirmişdi.

Qeyd etmişdi ki, bu, tarixə qarşı, bizim təbiətimizə qarşı cinayətdir: **“Bu qayalar Bakının rəmzidir, bu qayalar əsrlər boyu sahilimizin gözəlliyini əks etdirirdi. Bu qayalara insanlar yaxınlaşırdı, orada filmlər çəkilirdi. Kimsə bunu zəbt edir, onları sındırır, özləri üçün villa tikir. Əfsuslar olsun ki, belə hallar çoxdur. Bu gün bir daha demək istəyirəm ki, bu hallara qarşı çox ciddi mübarizə aparılır. Çünki idarəetmədə çox ciddi islahatlar aparılır, çox böyük təmizləmə işləri aparılır. Bu işlərə rəvac verən və bəzi dövlət məmurlarını, yerli icra orqanlarını bu qanunsuz işlərə təhrik edən insanlar hakimiyyətdən uzaqlaşdırıldı. Hakimiyyət təmizlənir və insanlar da bunu görürlər”.**

Ölkə rəhbərliyinin reaksiyasından sonra Buzovna dəniz sahilindəki qayalıqlar illərin əsəritindən - hasarlardan təmizlənməyə başladı. Yerli icra hakimiyyəti illərlə hasarları görməyibmiş kimi davranmağa başladı, az qala hasarları

yerli orqanların yaxından-uzaqdan qatqısının olması prosesin əcaib şəkli almasına gətirib çıxarırdı. İcra başçıları dəniz mövsümü bitər-bitməz əraziləri delləllərin ixtiyarına buraxırlar. Ona görə də vətəndaşlar hər yeni mövsümdə dəniz sahilinə

kuror yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Baş İdarəsinə və ya Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinə tapşırılsa, qısa müddətdə zəbt olunmuş dəniz sahilinin böyük bir hissəsi vətəndaşların üzünə açılır.

Əlişən MƏMMƏDƏLİYEV, “Yeni Məsəvat”

Bu şəxslərin kreditlərinin 50 faizi bağışlanacaq

Texniki peşə təhsil müəssisələrində oxuyanlara da kreditlərin verilməsi sosial və standart olmaqla iki qayda-da aparılır. Sosial həssas qrupa daxil olan tələbələrə yanaşı, kəsiri olmayan və orta göstəriciləri 71 faizdən yuxarı olan ödənişli təhsil alanlar yararlanırlar. Elə bu şərtlər peşə təhsil müəssisələrinin tələbələrinə də şamil olunur.

Musavat.com ARB TV-yə istinadən xəbər verir ki, texniki peşə təhsili səviyyəsində isə 5 ballıq sistem olduğuna görə aralıq qiymətinin qiymətləndirmə balı 4 və 5 olan tələbə götürdüyü kreditə görə faiz hesablanmayacaq, əgər tələbənin bütün təhsil dövründə normativ təhsil müddətində qiyməti 5 olarsa, o zaman götürdüyü kreditin 50 faizi ona bağışlanacaq. Standart təhsil tələbə kreditində isə aralıq qiymətləndirmə balı 5 olarsa həmin tələbənin kreditinə faiz hesablanmayacaq, normativ təhsil müddətində 5 ili yeni əlaçı kimi bitirəcəksə o zaman həmin tələbənin götürdüyü kreditin 25 faizi ona bağışlanacaq.

Hazırda texniki peşə təhsili üzrə 6 minə yaxın tələbə ödənişli əsaslarla təhsil alır. Onların da avqustun 5-dən fonda müraciət etmək imkanı var. Kreditdən yararlanan tələbələr 2 illik güzəşt dövrü bitdikdən sonra 10 il ərzində bərabər hissələrlə qaytara bilərlər. Növbəti illərdə kreditin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Fondun nizamnamə kapitalı ilkin olaraq 80 milyon manat nəzərdə tutulmuşdu və həmin vəsait fondun hesabına köçürülmüşdü, daha sonra 22 milyon və 8 milyon olmaqla həmin məbləğ artırılmış və 110 milyona çatdırılmışdır. Yəni nə qədər tələbə müraciət etsə, onların müraciətlərinin rəsmiləşməsinə, maliyyələşdirilməsinə vəsait çatır. Gələcəkdə əlbəttə ki, həmin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi ilə bağlı ilk peşə təhsili məsələsinə baxıla bilər. Sadəcə bildiyiniz kimi, ödənişli təhsil alanlara bu şamil olunur. Əgər orda da ödənişli təhsil alan tələbələr varsa onlara da şamil olunması gözlənilir.

Təhsil Tələbə Kredit Fonduna iki il ərzində 26150 müraciət daxil olub, onlardan 19544 tələbə kreditdən yararlanırlar.

Milli Hidrometeorologiya Xidmətinin proqnozuna görə, ölkə ərazisində isti hava şəraiti yaxın günlər ərzində davam edəcək, temperatur bəzi yerlərdə 42-44°-dək artacaq.

Fövqəladə Hallar Nazirliyi (FHN) ölkə ərazisində müşahidə olunan hava şəraiti ilə əlaqədar əhaliyə müraciət edib. Müraciətdə bildirilir ki, belə hava şəraitində yanğın təhlükəsizliyi ilə bağlı kiçik ehtiyatsızlıq və ya diqqətsizlik müxtəlif məkanlarda, xüsusilə açıq sahələrdə və meşə massivlərində yanğınlarla nəticələnir. Həmçinin, kondisionerlərə tələbatın yüksəlməsi elektrik naqillərinin yüklənib sonda qısaqapanmaya səbəb olma riskini artırır.

Qeyd olunanlarla əlaqədar **Fövqəladə Hallar Nazirliyi əhaliyə müraciət edərək, yüksək temperaturun yanğın təhlükəsizliyi artırıldığını nəzərə alaraq yanğın təhlükəsizliyi qaydalarına ciddi əməl etməyə çağırıb.** Həmçinin, günvurma təhlükəsindən qorunmaq üçün yüksək temperaturlu günlərdə açıq havada çox qalmamaq, habelə açıq rəngli, yüngül, xüsusilə pambıq parçadan olan geyimlərdən istifadə etmək, daha çox kölgədə və ya sərin yerdə qalmaq və bol maye qəbul etmək tövsiyə olunur. Müvafiq dövlət qurumları da kəskin isti hava şəraiti ilə bağlı işəgötürənlərə müraciət edib. Belə ki, qanunla 41 dərəcədən artıq istidə açıq havada və bir çox qapalı müəssisələrdə iş prosesi dayanmalıdır.

Məlumdur ki, bəzi sahələrin işçiləri məcburən açıq havada çalışırlar - tikintidə çalışanlar, təmir işləri ilə məşğul olanlar, təmizlik işçiləri və b. Qanunvericiliyə görə, istilik ən yüksək həddə çatdıqda işçilərin həyat və sağlamlığının qorunması üçün zəruri tədbirlər görmək işəgötürənin əsas vəzifələrindən biridir.

Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidməti bildirir ki, Əmək Məcəlləsinin 233-cü maddəsinə uyğun olaraq, havanın temperaturu 41 dərəcədən çox olan hava şəraitində açıq havada və sərinləşdirici qurğular olmayan örtülü binalarda, otaqlarda və digər iş yerlə-

Ölkə “bişir”: açıq havada iş dayanırmı? - Reportaj

Həkim tövsiyəsi: Bu günlər ərzində 2,5-3 litr maye için; asan həzm olunan yüngül qidalardan istifadə edin; ağır fiziki iş və idmandan uzaq olun, tez-tez ilıq duş alın

rində bütün növ işlərin görülməsi dayandırılmalıdır. İşçilərə sərinləmək üçün imkan yaradılmalı, onlara fasilələr verilməli, fasilənin sayı və müddəti işəgötürənlə həmkarlar təşkilatının birgə qərarı əsasında müəyyən olunmalıdır.

Məcəlləyə əsasən, bu fasilələr iş vaxtına daxil edilir və fasilələr zamanı əmək haqqı işçilərin tarifi maaşına görə ödənilir. İş dayandırıldıqda boşdayanma vaxtının haqqı işçinin təqsiri üzündən baş verməyən boşdayanma kimi, tarifi maaşının üçdə iki hissəsindən az olmayaraq ödənilir.

Əmək şəraiti şərtləri imkan verdiyi hallarda günün isti vaxtında iş dayandırılaraq (uzun fasilə verərək) iş günü hissələrə bölünməklə iş rejimi tənzimləyə bilər.

“Yeni Müsavat”ın əməkdaşı paytaxt ərazisində qanunlara əməl olunub-olunmadığı ilə maraqlanıb. Xətai rayonunda müşahidəimiz zamanı Ukrayna dairəsində Heydər Əliyev parkının önündə yolda təmir işlərinin aparıldığını gördük. Bir neçə fəhlə boruların dəyişdirilməsi ilə məşğul idi. Məlumat lövhəsi olmadığı üçün işlərin hansı qurum və ya təşkilat tərəfindən aparıldığı bəlli deyil. **Xətai RİH-dən** “Yeni Müsavat”ın sorğusuna cavab olaraq bildirildi ki, ərazidə təmir işləri “Azərastiliktəchizat” ASC tərəfindən aparılır. “Azərastiliktəchizat” ASC-dən isə sorğumuza cavabda deyildi ki, xarici temperatur 40 dərəcəni keçdiyi halda işlər dayandırılmalıdır. **Qurumun mətbuat katibi Elvin Basqallı** qeyd etdi ki, günorta saatlarına qədər temperatur 40 dərəcəni keçməyib.

Məhəmməd Hadi küçəsində yeni tikilməkdə olan binada biz orada olduğumuz müddətdə iş getmirdi. Lakin küçə boyu bir neçə təmizlik işçisi ilə qarşılaşdıq. Gün ərzində küçələri təmiz saxlamaq üçün əziyyət çəkən süpürgeçilərlə də həmsöhbət olduq. Adının açıqlanmasını istəməyən təmizlikçi xanım bildirdi ki, isti hava ilə bağlı edilən xəbərdarlıqları nəzərə alaraq günorta saatlarında açıq havada olmamağa çalışıblar: **“Səhər saat 7-dən iş başındayam. Fasilələrlə işləyirik. Bizim işimiz növbəli işdir. Günün çox isti saatlarında günəşin altında dayanmırıq”.**

Xalqlar Dostluğu, Neftçilər metro stansiyalarının ətrafında da təmir işlərinin getdiyinin və yaxud tikinti aparıldığının şahidi olmadıq.

O ki qaldı gün ərzində qanunvericiliyin tələblərinə riayət olunmasına, **Xətai Rayon İcra Hakimiyyəti (RİH) Aparatının İctimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri Pənah İmanov** “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, isti havada açıq sahədə işləməklə bağlı qanunamüvafiq olaraq bütün normalar gözlənilir: **“Süpürgeçilər ehtiyac olduqda kölgəlikdə oturur, sərinləyirlər. Anomal istilər müşahidə olunarsa, yeni temperatur 41 dərəcədən artıq olarsa, küçədə işləyənlərin işi dayandırılacaq”.**

Yeri gəlmişkən, **Bakı Baş Səhiyyə Mərkəzinin tabeliyində fəaliyyət göstərən 20 nömrəli Şəhər Poliklinikasının həkim-terapevti Günel Fətəliyeva** günvurmadan qorunmaq üçün görülməli profilaktik tədbirlər barədə tövsiyə verib. O bildirib ki, günvurma və ya isti-

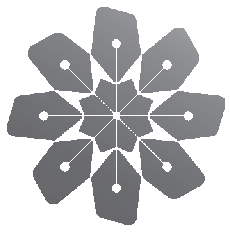
ləri sırasında yüksək hərarət, şiddətli baş ağrısı, başgicəllənmə, ürəkbulanma, qusma, ürəkdöyülmə, əzələ qıcolmaları, yuxululuq, huşun pozulması kimi halları qeyd etmək olar”.

Həkim-terapevt arterial hipertenziyadan əziyyət çəkən, ürək-damar, şəkərli diabet, xroniki böyrək çatışmazlığı olan, onkoloji xəstələrin, artıq çəkisi, kaxeksiya (bədən çəkisi çox az olanlar), psixiki pozuntusu olanların, epilepsiya xəstələrinin, hamilələrin, yaşı 65-dən yuxarı yaşlıların və yaşı 5-dən aşağı uşaqların risk qrupuna daxil olduğunu da bildirib. Bəs günvurma zamanı xəstəyə ilkin yardım necə olmalıdır?

Həmsöhbətimiz bu suala da aydınlıq gətirib: **“Günvuran şəxsi dərhal sərin yere aparıb, ayaqları hündür vəziyyətdə, başı yana çevirib uzatmaq, onun isti geyimlərini soyundurmaq, alin, sinə, qoltuqaltına soyuq suda isladılmış parça qoymaq, qol və baldırlarını masaj etmək, huşu aydındırsa, həmin şəxsə sərin su içirtmək, xəstəni ən yaxın tibb mərkəzinə çatdırmaq lazımdır. Çalışın məcbur olmadıqca günorta saatlarında günəş altında çox qalmayın; bədəni tərlətməyən, gen, nazik və açıq rəngli paltarlar geyinin; günəşdən qorunmaq üçün eynək, şlyapa, çətin istifadə edin; günəşə çıxmazdan 30 dəqiqə əvvəl qoruyucu krem çəkin; gün ərzində 2,5-3 litr maye (su, ayran, mineral su) için; asan həzm olunan yüngül qidalardan istifadə edin; uzunmüddətli və çox ağır fiziki iş və idmandan uzaq olun; imkan olduqca tez-tez ilıq duş alın”.**

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
eni Müsavat”

vurma uzun müddət günəş altında qaldıqda bədəndə temperaturu tənzimləyən mexanizmlərin pozulması nəticəsində meydana çıxan kliniki haldır: **“Yay aylarında hava temperaturunun çox yüksək olduğu günlərdə günvurma hallarının artması gözləniləndir. Ancaq hər il baş verən bu tendensiyanı müəyyən qədər azaltmaq, qabaqlayıcı tədbirlər görmək mümkündür. Küləksiz günlərdə, günorta saatlarında günəş şüaları düz düşdüündən təhlükə artır. Günvurmanın əlamət-**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

Uşaq və gənclərin fiziki-mənəvi inkişafı

Bu gün uşaqlar mobil telefondan asılı vəziyyətə düşüb. 6 aylığından etibarən yemək yedizdirilən uşağın başını qatmaq üçün ona telefon verilir. Beləcə, uşaq daha sonra oyun oynamaq, vaxt keçirmək, ətraf mühitdə yox, mobil dünyada yaşamaq vərdişinə yiyələnir. Bunun fəsadları indi çox görünməsə də, gələcəkdə bilinəcək. Amerika alimlərinin fikrinə görə, uşaqların mobil telefondan istifadəsi uşağın yaşına görə dəyişir. Mobil telefon günümüzdə uşağın güvnliliyi üçün çox vacibdir. Bunun üçün uşaqlar ondan istifadə etməsinlər deyə bilmərik. Vacib olan uşağın telefonu necə istifadə etməsidir. Tədqiqatlar göstərir ki, uşaqlar elektron əşyalardan istifadə etdikdə onlarda ünsiyyət problemi yaranır. Cəmiyyətə adaptasiya çətinləşir və dərslərində durgunluq yaranır. Mobil telefondan da ən çox ziyan vuran ağıllı telefonlardır ki, onlar uşaqları kütləşməyə aparır. Hər şeyə tez avtomatik nail olmaq istəyirlər.

Mobil telefonların uşaqlara təsiri MRT görüntüləri ilə sübut olunub. Telefon danışqlarının uşaqlarda korteksə daha çox təsir etdiyi aşadırılıb. Yəni mobil telefonlardan 15 yaşından əvvəl istifadə etmək daha çox təsir edir. Çünki o yaşda uşaqların şəxsiyyətinin formalaşdığı dövrlərdir. Mobil telefonun istifadəsinin dəqiq bir yaşı yoxdur. Belə bir yaş qrupu müəyyənəlməyib. Ancaq kiçik yaşlarda uşaqlarda elektromaqnit zonaların həssaslığı daha çox olur. Buna görə kiçik məktəblilərə mobil telefonların alınması məsləhət görülmür. Psixoloqların tövsiyəsini nəzərə alsaq lazım olmadıqda uşaqlara telefon alınmamalıdır. Uşaqlar üçün cib telefonu çox zərərli dir. Yeniyetmələrin bundan uzun müddət istifadəsinin nəticələrini hələ bilmirik. Əgər bu çox vacib olarsa uşağa sadəcə mesaj şəklində istifadəsi uyğun görü lə bilər. Böyük şəhərlərdə uşaqların cib telefonuna ehtiyacı ola bilər. Ancaq onun fiziki və mənəvi ziyanlarını düşünsək kiçik məktəbli uşaqların çox da ehtiyacı yoxdur və mümkün qədər alınmamalıdır. Nə qədər gec istifadə etsələr o qədər faydalıdır. Ətraf mühit çox önəmlidir. Bəzən valideynlər bəhə girir uşaqların yerinə. Ancaq mobil telefon valideynlərin bir zənginlik simvolu olmamalıdır. Ailələr cəza və mükafat sisteminə də cib telefonundan istifadə edə bilərlər. Çünki ondan müəyyən qaydalarla uyğun istifadə edilərsə (məsələn, dər saatlarının çıxış saatlarında valideynlərlə əlaqə saxlamaq üçün) çox da ciddi problemlər olmaz. Uşaqlara telefon almadan əvvəl ailə uşaqla bir şərt kəsməlidir. Müəyyən qaydalar çərçivəsində istifadəsinə icazə verilməlidir.

Ağlayaraq istəyən uşağa əsla cib telefonu verilməməlidir. Bu zaman uşağa "bizim pulumuz yoxdur onu almağa" da deyilməməlidir. Çünki bu zaman uşaq şüuraltı bunun onun haqqı olduğunu və valideynlərin telefonu ala bilməyəcəyini düşünür lər. Amma doğrusu bunu uşağa izah etmək, hələ telefona ehtiyacı olmadığını ona başa salmaq lazımdır. Bəzən valideynlər pulumuz yoxdur deyə qısa izahat verirlər ki, bu da uşaq üçün yetərli bir cavab deyil. Bunu valideyn qərarlı bir şəkildə izah etməli və sözündə durmalıdır.

Mütəxəssislər bildirirlər ki, uşaqlara mobil telefon verilməsinin fəsadları bu gündən çox, gələcəkdə hiss olunacaq. Məlumatlara görə, hazırda dünyada 4 milyarddan çox insan mobil telefon istifadəçidir. Qabaqcıl telefon markaları isə bir-birləri ilə rəqabət fonunda daim inkişaf halındadırlar. Artıq elə bir zaman yetişib ki, bu gün alınan mobil telefon bir neçə ay sonra köhnə model sayılır. Çünki telefon istehsalı ilə məşğul olan şirkətlər tələbə uyğun olaraq daim yenilik axtarıb, bazara daha fərqli modellər çıxarırlar.

İngilis mütəxəssisləri 18-29 yaşlı gənclər arasında sorğu keçiriblər. Məlum olub ki, onlar hər gün 19 mətn mesaj, 113 qısa mesaj və 60 telefon zəngi edirlər (qəbul edirlər). Bu isə gün ərzində 7 saat telefonla zaman keçirmək deməkdir.

Məlumatlarda bildirilir ki, ağıllı telefonla uzun müddət

Uşaq və gənclər

YENİ ÜSAVAT
N 138 (8274) 10 avqust 2023

Bu gün ağıllı telefon "canavar"ı olan uşaq sabahın xəstəsidir

Mobil telefona aludəçilik uşaqları hansı xəstəliklərə düçar edir?

immunitet sisteminin zərər görməsidir. Bir sözlə, uzun müddət mobil telefondan istifadə insanlıq üçün zərərdir. Gün içində 3-4 saat mobil telefona yaxın olmusunuzsa, baş ağrısı, unutkanlıq, diqqətsizliyin artımı, refleks itkisi, qulaqlarda cingildəmə, gözlərdə qaralma müşahidə edilə bilər. Əgər telefona baxarkən ürəyiniz bulanır və gözləriniz sulanırsa, bu, təzyiqin artmasının işarəsidir. Bununla yanaşı, həddən artıq əsəbilik də özünü büruzə verə bilər ki, bu da gələcəkdə nevrozla nəticələnər.

yazışmaq insanın hisslərinin, bacarıqlarının getdikcə itməsinə səbəb olur. Eləcə də kalkulyator, əlyazmalar və digər bu kimi vəsaitləri də mobil telefondan daşımaq mümkündür. Bu isə insanda yaddaşın zəifləməsinə yol açır.

Araşdırmaya görə, ağıllı telefon istifadə edərək insan beyninin quruluşunu dəyişdirmək mümkündür. Sürix və Fribourg universitetlərinin araşdırma qrupu müəyyən edib ki, ağıllı mobil telefon istifadəçilərinin baş barmaqları ilə beyinləri arasında hissi bağlılıq var.

Türkiyəli professor Mehmet Yavuz bildirib ki, yol gedən zaman mobil telefondan naviqasiyadan tez-tez istifadə etmək də beynin fəaliyyətini yavaşdır və beyin artıq düşünüb, ünvanı tapmaq funksiyasından getdikcə məhrum olur.

Mobil telefon uşaqlarda hansı xəstəliyi tətikləyir?

Həmçinin məlumatlara görə, son illərdə insanlar arasında panikaya düşmə, depressiya eləcə də Alzheimer və Parkinson kimi üzvi beyin xəstəlikləri qeyri-adi dərəcədə artıb. Şübhəsiz ki, bu vəziyyət körpə və uşaqlar üçün daha təhlükəlidir. Üstəlik, normadan artıq mobil telefonla məşğul olan diqqətsizlik sindromu yaranır. Hamilə qadınların telefondan çox istifadə etməsi doğulacaq körpənin radiasiyaya məruz qalmasına səbəb ola bilər.

Telefonun nə qədər radiasiya yaydığını öyrənmək üçün "Sar" dəyərində diqqət etmək lazımdır. "Sar" faizi aşağı olan telefonlar daha az radiasiya yayırlar.

Ölkənin təhsil müəssisələri elektron resurslardan istifadəyə görə dünyanın bir sıra apancı ölkələri ilə müqayisədə geridə qalır. Hər bir orta məktəb şagirdi tədris ilində, minimum 11 fənn oxuyur, onların kitablarını əldə edir. Halbuki sosial şəbəkələrdə qeydiyyatdan keçən şagirdlərin sayı faydalı elektron resurslardan, dərslərdən istifadə edənlərdən qat-qat çoxdur. Ona görə, orta ümumtəhsil müəssisələrində yəşəyən bəzi xoşagəlməz hadisələr də telefonun gətirdiyi nəticələndir.

Gün ərzində 2 saatdan çox telefon istifadə etmək, stress və yorğunluq hissi, ürək döyüntülərinin sürətlənməsi, qulaq cingildəməsi, diqqət pozğunluğu, eşitmədə keçici problemlər yarada bilər. Bunlar cib telefonlarının vurduğu müvəqqəti zərərlərdir. Uzunmüddətli zərərlər isə genetik quruluşun pozulması, ağ qan hüceyrəsi (lenfoma) xərçəngi, ürək narahatlıqları, qan beyin baryerinin zədələnməsi, qalıcı eşitmə pozğunluqları, yaddaş zəifləməsi və beyin şiş riski, embrion inkişafının zərər görməsi, qadınlarda uşaq salma riskinin artması, qan hüceyrələrinin pozulması, yüksək təzyiq,

Bu ərazilərdə pulsuz çimərliklər fəaliyyət göstərir

Artıq 4 ildir ki, Abşeron yarımadasının Sahil, Buzovna, Novxanı, Görədil və Pırsağı qəsəbələrində, Səbail rayonunda, "Şıx" çimərlik ərazisində - ümumilikdə 6 yerdə IDEA İctimai Birliyi tərəfindən yaradılan ictimai çimərliklər fəaliyyət göstərir.

Musavat.com trend-ə istinadən xəbər verir ki, bu barədə IDEA İctimai Birliyi və Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin yaydığı birgə məlumatda deyilir.

Bildirilib ki, bu çimərliklər paytaxtn dənizkənarı ərazilərində mövcud özəl istirahət mərkəzlərinə və çimərliklərə alternativ olaraq yaradılıb, burada yaradılan şərait və ən başlıcası isə pulsuz xidmət göstərilməsi Bakı sakinləri və şəhərimizin qonaqlarının böyük rəğbətini qazanıb: "Hər il olduğu kimi, bu il də çimərlik mövsümü ərəfəsində ictimai çimərliklərdə lazımi təmizlik-abadlıq işləri aparılıb. Çimərliklərdəki inventarlar, günlüklər, söhbətgahlar, sanitariya qovşaqları və duşlar hazır vəziyyətə salınıb, cari təmir işləri, bir sıra yerlərinin rənglənməsi aparılıb. Vətəndaşlarımızın rahatlığı üçün burada avtomobil dayanacağı yaradılıb, çimərliklərdə təmizliyin qorunması, tullantıların vaxtında daşınması məqsədilə bütün əlavə tədbirlər görü lür".

Qeyd edilib ki, yaradılan şəraitə və bütün xidmətlərin ödənişsiz olmasına baxmayaraq, bəzi vətəndaşlar təmizliyə riayət etmir, ictimai çimərlik ərazisində spirtli içki qəbul edərək sərxoş halda dənizə girir, inventarları sındırır, duş kabinalarında kranları sıradan çıxarır, çimərlikdə kifayət qədər konteynerlərin olmasına baxmayaraq, ərazini zibilləyir, digər vətəndaşların istirahətinə mane törədirlər:

"Bununla əlaqədar çimərliklərdəki personal, həmçinin, burada xidmətdə olan polis əməkdaşları vətəndaşlarla maarifləndirici söhbətlər aparır, ciddi pozuntulara yol verənlərə xəbərdarlıq olunur və onlara qarşı inzibati cəzalar tətbiq edilir".

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

ÜSAVAT

Son səhifə

N 138 (8274) 10 avqust 2023

A
V
Q
U
S
T

Bunları bilirsinizmi?

- * Yanmış yerə yumurta ağında isladılmış əski qoyurlar. Bu ağrını azaldır və yara daha tez sağalır. Yanmış yerə tünd çay, marqanez məhlulu da qoymaq faydalı olur.
- * Yorgunluğu götürmək üçün ayaqları duzlu suyla vanna etməkdə fayda var.
- * Çatlamış dərinin qəhvə xıltı ilə ovxaladıqda əllərin dərisi yumşaq və elastik olur.
- * Yatarkən başınızın altına hündür yastıq qoymayın, yoxsa boynunuzun dərisi qırışar.
- * Üzün dərisini çirkin göstərən ölmüş dəri toxumalarıdır. Vaxtaşırı bu toxumalardan azad olmaq lazımdır. Dəridə olan ölü toxumaları sərt liflərlə təmizləmək olmaz. Skrablar dərinin belə toxumalardan təmizləmək və yeni dərinin üzə çıxmasına şərait yaratmaq üçündür.
- * Ömrünü tamamlayan saçların 1-2%-i töküldükdən sonra yerinə yeni tük gəlir.
- * Saç tökülməsinin qarşısını almaq üçün ilk növbədə onun əmələgəlmə səbəbini aradan qaldırmaq lazımdır.
- * Ayaq dırnaqlarında olan göbələklərdən xilas olmaq üçün alma sirkəsini ılıq suya töküüb ayaqları vanna etmək lazımdır. Bu proseduru göbələk əlamətləri aradan qalxana qədər bir neçə dəfə etmək lazımdır.

30 yaşdan sonra bunları yemək olmaz

Şəkər zülalla reaksiyaya girərək kollagen və elastin liflərini zədələyir, nəticədə dərinin qocalma prosesini sürətləndirir. Odur ki, 30 yaşdan sonra şəkərdən imtina etmək məsləhətdir.

Publika.az xəbər verir ki, bu sözləri sağlam qidalanma üzrə ekspert, şəkərsiz zülallı desertlər istehsalçısı "Fit Kit"-in məhsul meneceri Artyom Veris Gazeta.ru-ya müsahibəsində deyib. Ekspert həmçinin gəncliyi uzatmağa kömək edən məhsullardan söz açıb.

Onun sözlərinə görə, ağ şəkər çox yüksək kalorilidir. Xərclədiyinizdən daha çox kalori qəbul etsəniz, təbii çəkiniz qaçılmaz olaraq artacaq. Daha ağır təsirlərə metabolik pozğunluqlar, hüceyrələrin insulına həssaslığının azalması və tip 2 diabet daxildir. Buna görə şəkəri təzə tərəvəzlərlə və liflə zəngin meyvələrlə əvəz etmək daha yaxşıdır.

Qanda şəkər səviyyəsinin nə qədər yüksəldiyini göstərən qidaların qlisemik indeksini də izləmək lazımdır. Xüsusilə, qlisemik indeksi 60-dan yuxarı olan kartof, ağ çörək, qarpız, cips, bəzi souslar və qazlı sular alarkən diqqətli olmaq lazımdır.

Yarımfabrikat qırmızı ət məhsullarını çox miqdarda istehlak etmək də zərərli, onlar hipertoniya, ürək-damar xəstəliklərinin və 2-ci tip diabetin inkişafına səbəb ola bilər. 30 yaşdan sonra kolbasa, sosiska, basdırma, ət konservləri və bənzərləri pəhrizinizdən xaric etmək tövsiyə olunur. Alternativ olaraq, Veris qaynadılmış və bişmiş hinduşka, toyuq və mal ətini təklif edib.

"Ancaq avokado, badımcın, qoz-fındıq, göbələk və qlisemik indeksi aşağı olan digər qidalar daha tez-tez istehlak edilməli və pəhrizin əsasını təşkil etməlidir", - diyetoloq yekunda bildirib.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Özbəkistanda klassik musiqi sədaları altında zibil yığımı

Özbəkistanda zibili klassik musiqi sədaları altında yığmağa başlayıblar. Buna səbəb əvvəllər yerli sakinlərin zibil məşınının signalının zəhlətökən səindən şikayətlənmələri olub. Məsələ ilə bağlı ölkənin Ekologiya Nazirliyindən hələ ki, bu üsulun Daşkənd, Kaşkəderya və Buxara vilayətlərində test rejimində sınaqdan keçirildiyi bildirilib.

NASA-dan xəbərdarlıq: Təhlükəli asteroid Yərə yaxınlaşır

UTC vaxtı ilə 08:18-də (Bakı vaxtı ilə 12:18) planetə mümkün qədər yaxınlaşacaq. Asteroidin diametri 430-960 metr, sürəti isə saniyədə 14,25 km-dir. Qeyd edək ki, potensial təhlükəli obyektlər Yerin orbitindən 7,5 milyon km-dən az məsafədə keçən obyektlərdir.

Avtobus və metronun insan sağlamlığı üçün təhlükəsi

Insanların sıx olduğu nəqliyyat vasitələrində xəstəliklərin mövcudluğu və yoluxma qaçılmazdır. Nəqliyyat vasitələrindəki xəstəliklərdən həm sərnəşinlər, həm də sürücülər eyni dərəcədə əziyyət çəkirlər. Yoluxucu xəstəliklərin yayılması üçün əla mühit olan ictimai nəqliyyat vasitələrində, xüsusilə də metro və trolleybusda bakteriya və viruslar asanlıqla hava damcı və fiziki təmas yolu ilə ötürülür. Elm adamları ictimai nəqliyyatın SARS xəstəliyinə necə təsir etdiyini araşdırıb. Araşdırmanın nəticəsinə görə, bir şəxs 5 gün ardıcıl tramvay və ya trolleybusdan istifadə edərsə, yoluxma riski 6 dəfə artır.

Bundan əlavə, vərəm, qızılca kimi yoluxucu və daha ciddi xəstəliklərə tutulma ehtimalı da yüksəkdir. Həmçinin, təkçə şəhər daxilində gündəlik istifadə edilən nəqliyyat vasitəsində deyil, həm də qatar və ya şəhərlərarası avtobusla nadir səyahətlər də eyni səviyyədə təhlükəlidir.

Təyyarədə "Vaqner" həyəcanı: qorxan sərnəşin qapını açıb qaçmağa çalışdı

Rusiyanın "S7 Airlines" aviaşirkətinin Novosibirsk - Sankt-Peterburq reysində maraqlı hadisə yaşanıb.

Belə ki, sərnəşinlərdən birinin təşvişi səbəbindən təyyarənin uçuşu iki saat ləngiyib.

Sərnəşin üç "Vaqner" döyüşçüsünün onu izlədiyini iddia edib və buna görə qorxuya düşüb.

39 yaşlı Vitali adlı sərnəşin təyyarə uçuş zolağında hərəkət etməyə başlayana qədər özünü sakit aparıb. Lakin bu zaman o, üç "ruh" görüb, yerindən sıçrayıb və təyyarənin burun hissəsinə doğru qaçıb. Təyyarənin qapısını açmağa çalışan Vitali daha sonra pilotların kabinəsinə soxulmağa cəhd edib. O, pilotların üzərinə qışqıraraq onlardan hərəkəti dayandırmağı və dərhal onu buraxmağı tələb edib.

Stüardessalar sərnəşini sakitləşdirməyə və onu realığa qaytarmağa çalışsalar da, bu heç bir nəticə verməyib. Sərnəşin heç cür sakitləşə bilməyib.

Nəticədə təyyarənin göyertəsinə polis və təcili yardım əməkdaşları daxil olublar. Sərnəşin ruhi xəstəxanaya aparılıb.

2023-cü ilin ən çox gəlir gətirən qorxu filmi bəlli oldu

"Stage 6 Films" və "Blumhouse Productions"-ın birgə istehsalı olan "Astral 5: Red Door" 2023-cü ilin ən çox gəlir gətirən qorxu filmi olub. Ekran əsəri 182,5 milyon dollar gəlir əldə edərək, əvvəlki lider "M3GAN"-ı (180,8 milyon dollar) geridə qoyub. Ümumilikdə, bu günə qədər "Astral" franşizasındakı filmlər dünya üzrə 735 milyon dollardan çox gəlir əldə edib. Patrik Vilsonun rejissor debütü "Astral 5" isə silsilənin 13 illik tarixində ən çox gəlir gətirən hissə adını qazanıb.

Kartofdan necə zəhərlənə bilərik?

Kartofun tərkibində zəhərli solaninin 80%-ə qədər qabıqda və ona bitişik pulpada yerləşir;

1. Kartof kök yumruları işığa məruz qaldıqda təbii olaraq yaşllaşa bilər. Tannınmış xlorofil yalnız yarpaqları və gövdələri deyil, kök yumrularını da rəngləndirir. Kök yumrularının yaşllaşması bitki tərəfindən zəhər istehsalını göstərir - solanin. Kök yumru acı olur, bu da onu həşəratlar və ot yeyənlər tərəfindən yeməkdən qoruyur.

2. Kartofda solanin də daxil olmaqla qlikoalkaloidlərin yüksək tərkibinə səbəb olan gec zərərverici kimi xəstəliklər var.

3. Məhsul yığımı və ya daşınması zamanı kök yumruları o qədər zədələne bilər ki, onlar əhəmiyyətli miqdarda qlikoalkaloidlər istehsal etməyə başlayırlar. Hər hansı bir zərərin kartofun solanin istehsalı ilə özünü müdafiə etməsini stimullaşdırdığını qəbul etmək olar.

4. Kartof yetişdirərkən azotlu gübrələrin həddindən artıq normalarının da qlikoalkaloidlərin, o cümlədən solanin istehsalına kömək etdiyini sübut edən tədqiqatlar var.

Redaktor:
Elşad MƏMMƏDLİ

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Məmmədli"-in kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 2041

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500